

**ZAKON
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O ELEKTRONSKOJ TRGOVINI**

Član 1

Potvrđuje se Sporazum o elektronskoj trgovini, sačinjen u Jaundeu, 28. marta 2026. godine, u originalu na engleskom, francuskom i španskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na crnogorski jezik glasi:

AGREEMENT ON ELECTRONIC COMMERCE

PREAMBLE

The Parties to this Agreement (hereinafter referred to as "the Parties"),

Building on their respective rights and obligations under the WTO Agreement;

Recognizing the right of each Party to adopt regulatory measures to achieve legitimate policy objectives;

Reaffirming the importance of global electronic commerce and the opportunities it creates for economic growth and sustainable development;

Emphasizing the importance of frameworks that promote open, transparent, non-discriminatory, and predictable regulatory environments for facilitating electronic commerce;

Recognizing the importance of the safe and responsible development and use of digital technologies to foster public trust;

Determined to further narrow the digital divide, and to enhance the benefits and opportunities provided by electronic commerce for businesses, consumers, and workers in the global economy, and particularly in developing and least-developed countries;

Recognizing the special needs of developing and, particularly, least-developed country Parties and the importance of supporting them in implementing this Agreement through enhanced technical assistance and capacity building;

Recognizing the potential of electronic commerce as a social and economic development tool and the importance of enhancing interoperability, innovation, competition, and access to information and communications technologies for all peoples, particularly underrepresented groups, and MSMEs;

Hereby agree as follows:

SECTION A

SCOPE AND GENERAL PROVISIONS

Article 1: Scope

1.1 This Agreement shall apply to measures adopted or maintained by a Party affecting trade by electronic means.

1.2 This Agreement shall not apply to:

- (a) government procurement;
- (b) a service supplied in the exercise of governmental authority; or
- (c) except for Article 8, Article 9, and Article 12, information held or processed by or on behalf of a Party, or measures related to that information, including measures related to its collection.

Article 2: Definitions

For the purposes of this Agreement:

- (a) "Committee" means the Committee on Trade-Related Aspects of Electronic Commerce established under Article 28.1;
- (b) "country" includes any separate customs territory that is a Party to this Agreement. In the case of a separate customs territory that is a Party to this Agreement, where an expression in this Agreement is qualified by the term 'national', such expression shall be read as pertaining to that customs territory, unless otherwise specified;
- (c) "Dispute Settlement Understanding" means the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes, set out in Annex 2 to the WTO Agreement;
- (d) "enterprise" means any entity constituted or organized under applicable law, whether or not for profit, and whether privately or governmentally owned or controlled, including any branch, corporation, trust, partnership, sole proprietorship, joint venture, or association;
- (e) "GATS" means the General Agreement on Trade in Services, set out in Annex 1B to the WTO Agreement;
- (f) "GATT 1994" means the General Agreement on Tariffs and Trade 1994, set out in

Annex 1A to the WTO Agreement;

- (g) "government procurement" means the process by which a government obtains the use of or acquires goods or services, or any combination thereof, for governmental purposes and not with a view to commercial sale or resale or use in the production or supply of goods or services for commercial sale or resale;
- (h) "measure" means any measure by a Party, whether in the form of a law, regulation, rule, procedure, decision, administrative action, or any other form;
- (i) "MSMEs" means micro, small, and medium-sized enterprises;
- (j) "person" means a natural person or an enterprise;
- (k) "service supplied in the exercise of governmental authority" has the meaning in the GATS, including, where applicable, the GATS Annex on Financial Services; and
- (l) "WTO Agreement" means the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, done at Marrakesh on 15 April 1994.

Article 3: Relation to Other Agreements

- 3.1 The Parties affirm their rights and obligations under the WTO Agreement. The Parties further affirm that this Agreement does not create either obligations or rights for Members of the WTO that have not accepted it.
- 3.2 Nothing in this Agreement shall be construed as diminishing a Party's rights and obligations under the WTO Agreement, including any market access commitments inscribed in a Party's schedule of commitments to the GATT 1994 or the GATS, respectively.¹

SECTION B

ENABLING ELECTRONIC COMMERCE

Article 4: Electronic Transactions Framework

- 4.1 Each Party shall endeavour to adopt or maintain a legal framework governing electronic transactions that is consistent with the principles of the UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996.
- 4.2 Each Party shall endeavour to:
 - (a) avoid any undue regulatory burden on electronic transactions; and

¹ For greater certainty, this provision also applies to the exceptions set out in Articles 25 and 26.

- (b) facilitate input by interested persons in the development of its legal framework for electronic transactions.

4.3 The Parties recognize the importance of facilitating the use of electronic transferable records. To this end, each Party shall endeavour to adopt or maintain a legal framework that takes into account the UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records 2017.

Article 5: Electronic Authentication and Electronic Signatures²

5.1 For the purposes of this Article:

- (a) "electronic authentication" means the process or act of verifying the identity of a party to an electronic communication or transaction, or ensuring the integrity of an electronic communication; and
- (b) "electronic signature" means data in electronic form that is in, affixed to, or logically associated with an electronic data message and that may be used to identify the signatory in relation to the data message and indicate the signatory's approval of the information contained in the data message.

5.2 Except in circumstances otherwise provided for under its laws or regulations, a Party shall not deny the legal effect, legal validity, or admissibility as evidence in legal proceedings of an electronic signature solely on the basis that the signature is in electronic form.

5.3 No Party shall adopt or maintain measures that would:

- (a) prohibit parties to an electronic transaction from mutually determining the appropriate electronic authentication method or electronic signature for that transaction; or
- (b) prevent parties to an electronic transaction from having the opportunity to establish before judicial or administrative authorities that their transaction complies with any legal requirements with respect to electronic authentication or electronic signatures.

5.4 Notwithstanding paragraph 3, a Party may require that, for a particular category of transactions, the method of authentication or electronic signature meets certain performance standards or is certified by an accredited authority in accordance with its laws or regulations.

5.5 To the extent provided for under its laws or regulations, each Party shall apply paragraphs 2 to 4 to electronic seals, electronic time stamps, and electronic registered delivery services.

5.6 Parties shall encourage the use of interoperable electronic authentication.

² For greater certainty, nothing in this Article prevents a Party from according greater legal effect, to an electronic signature that satisfies certain requirements, such as indicating that the electronic data message has not been altered or verifying the identity of the signatory.

- 5.7 Parties may work together, on a voluntary basis, to encourage the mutual recognition of electronic signatures.

Article 6: Electronic Contracts

Except in circumstances otherwise provided for under its laws or regulations, a Party shall not deny the legal effect, legal validity, or enforceability of an electronic contract³ solely on the basis that the contract has been made by electronic means.

Article 7: Electronic Invoicing

7.1 For the purposes of this Article:

- (a) "electronic invoicing" means the processing and exchange of an invoice between a seller and a buyer using a structured digital format; and
- (b) "electronic invoicing framework" means a system that facilitates electronic invoicing.

7.2 Except in circumstances otherwise provided for under its laws or regulations, a Party shall not deny the legal effect or admissibility as evidence in legal proceedings of an invoice solely on the basis that the invoice is in electronic form.

7.3 The Parties recognize that electronic invoicing frameworks can help improve the cost effectiveness, efficiency, accuracy, and reliability of electronic commerce transactions.

7.4 To the extent that a Party develops a measure related to electronic invoicing frameworks, it shall endeavour to design the measure to support cross-border interoperability, including by taking into account relevant international standards, guidelines, or recommendations, where they exist.

7.5 Each Party shall endeavour, as appropriate, to share best practices relating to electronic invoicing.

Article 8: Paperless Trading

8.1 For the purposes of this Article:

- (a) "customs authority" means any authority that is responsible under the law of a Party for the administration of its customs laws and regulations;
- (b) "electronic format" includes any format suitable for automated interpretation and electronic processing without human intervention, as well as digitized images or forms; and

³ For greater certainty, an electronic contract includes a contract made by interaction with an automated message system.

- (c) "supporting documentation" means any documentation that is required to support the information presented to a Party for importation, exportation, or transit of goods through its territory, which may include documents such as invoices, bills of lading, packing lists, or money transfers.

-
- 8.2 With a view to creating a paperless border environment for trade in goods, the Parties recognize the importance of eliminating paper forms and documents required for importation, exportation, or transit of goods. To this end, each Party is encouraged to eliminate paper forms and documents, as appropriate, and transition towards using forms and documents in data-based formats.
- 8.3 Each Party shall make any form issued or controlled by its customs authority for importation, exportation, or transit of goods through its territory available to the public in electronic format.
- 8.4 Each Party shall endeavour to make any form issued or controlled by any government agency other than its customs authority for importation, exportation, or transit of goods through its territory available to the public in electronic format.
- 8.5 No Party shall be required to apply paragraphs 3 or 4 if there is an international legal requirement to the contrary.
- 8.6 Each Party shall endeavour to make instructions for the submission in electronic format of the forms referred to in paragraphs 3 and 4 available through the Internet.
- 8.7 Each Party shall accept any form issued or controlled by its customs authority and, as appropriate, supporting documentation, required by its customs authority for importation, exportation, or transit of goods through its territory submitted in electronic format as the legal equivalent of the paper version of those documents.
- 8.8 Each Party shall endeavour to accept any form issued or controlled by any government agency other than its customs authority and, as appropriate, supporting documentation, required by any government agency other than its customs authority for importation, exportation, or transit of goods through its territory submitted in electronic format as the legal equivalent of the paper version of those documents.
- 8.9 No Party shall be required to apply paragraphs 7 or 8 if:
- (a) there is a domestic or an international legal requirement to the contrary; or
 - (b) doing so would reduce the effectiveness of the customs or other trade procedures required for importation, exportation, or transit of goods through its territory.
- 8.10 Each Party shall endeavour to notify a list of any paper forms required under subparagraph 9(a) to the Committee within two years after the date of entry into force of this Agreement. Each Party shall endeavour to update such list, as appropriate.

- 8.11 The Parties shall endeavour to cooperate, as appropriate, in international fora to promote the use of electronic forms and documents required for importation, exportation, or transit of goods.
- 8.12 Recognizing that the use of an international standard for utilization of electronic forms and documents required for importation, exportation, or transit of goods can facilitate trade, each Party shall endeavour to take into account, as appropriate, standards of, or methods agreed by, relevant international organizations.

Article 9: Single Windows Data Exchange and System Interoperability

- 9.1 In establishing or maintaining its single window under paragraph 4.1 of Article 10 of the Agreement on Trade Facilitation, set out in Annex 1A of the WTO Agreement, each Party shall endeavour to enable through a single entry point the electronic submission of the documentation or data that Party requires for importation, exportation, or transit of goods through its territory for all its participating authorities or agencies.
- 9.2 A Party's single window should allow, where possible, the electronic submission of documentation or data in advance in order to begin processing information prior to the arrival of goods with a view to expediting the release of goods upon arrival in its territory.
- 9.3 In establishing or maintaining its single window, each Party:
- (a) shall endeavour to incorporate, as appropriate, the World Customs Organization Data Model or other international standards for data elements;
 - (b) shall ensure the protection and confidentiality of the data exchanged with other single windows, whenever this exchange is permitted; and
 - (c) is encouraged to implement a reference number or other identity verification tool to uniquely identify data relating to an individual transaction.
- 9.4 Where a single window is not available or not integrated with a Party's customs authorities, paragraph 3 shall apply, as appropriate, to customs management systems used for processing data related to importation, exportation, or transit of goods through its territory.
- 9.5 Further to paragraphs 3 and 4, the Parties shall endeavour to:
- (a) share their respective experiences in establishing or maintaining a single window; and
 - (b) work towards a harmonization, to the extent practicable, of data elements and customs processes.
- 9.6 Taking into account the interests of MSMEs, the Parties shall endeavour to allow traders and other stakeholders to use service providers to exchange data on their behalf with a single window or, where a single window is not available, with a customs management system.⁴

⁴ For greater certainty, this paragraph does not preclude a Party from requiring service providers to meet certain procedural requirements in order to exchange data with the single window.

Article 10: Electronic Payments

10.1 For the purposes of this Article:

- (a) "electronic payment" means the payer's transfer of a monetary claim on a person that is acceptable to the payee and made through electronic means, but does not include payment services of central banks involving settlement between financial service suppliers⁵; and
- (b) "self-regulatory organization" means a non-governmental body that is recognized by a Party as a self-regulatory body and exercises regulatory or supervisory authority over electronic payments service suppliers or financial service suppliers by statute or delegation from that Party's central or regional government.

10.2 Noting the rapid growth of electronic payments, in particular those supplied by new electronic payments services suppliers, the Parties recognize:

- (a) the benefit of supporting the development of safe, efficient, trustworthy, secure, affordable, and accessible cross-border electronic payments by fostering the adoption and use of internationally accepted standards, promoting interoperability of electronic payments systems, and encouraging useful innovation and competition in electronic payments services;

-
- (b) the importance of enabling the introduction of safe, efficient, trustworthy, secure, affordable, and accessible electronic payment products and services in a timely manner; and
 - (c) the importance of upholding safe, efficient, trustworthy, secure, and accessible electronic payments systems through laws and regulations that, where appropriate, account for the risks of such systems.

10.3 In accordance with its laws and regulations, each Party shall endeavour to:

- (a) further to Article 18, make its laws and regulations on electronic payments, including those pertaining to regulatory approvals, licensing requirements, procedures, and technical standards, publicly available in a timely manner;
- (b) finalize decisions on regulatory or licensing approvals in a timely manner;
- (c) take into account, for relevant electronic payments systems, internationally accepted payment standards to enable greater interoperability between electronic payments systems; and

⁵ For greater certainty, nothing in this Article requires a Party to grant electronic payments services suppliers of another Party not established in its territory access to payment services of central banks that involve settlement between financial services suppliers.

- (d) encourage electronic payments service suppliers and financial service suppliers to facilitate greater interoperability, competition, security, and innovation in electronic payments, which may include partnerships with third-party providers, subject to appropriate risk management.
- 10.4 Subject to any terms, limitations, conditions, or qualifications set out in its Schedule of Commitments to the GATS ("Schedule"), each Party that has undertaken a commitment in its Schedule in respect of Mode 3 (Commercial Presence) supply covering electronic payments services shall grant, on terms and conditions that accord national treatment, financial service suppliers of another Party established in its territory access to payment and clearing systems⁶ operated by a public entity.⁷
- 10.5 A Party that has not undertaken a commitment referred to in paragraph 4, shall endeavour to comply with the obligation specified therein, to the extent practicable.
- 10.6 For greater certainty, nothing in paragraphs 4 or 5 requires a Party to allow service suppliers of another Party to engage in the services on which it has not undertaken specific commitments under the GATS.
- 10.7 Further to Article 18, each Party shall, to the extent applicable, take such reasonable measures as may be available to it to ensure that the rules of general application adopted or maintained by its self-regulatory organizations are promptly published or otherwise made publicly available.
- 10.8 For greater certainty, nothing in this Article prevents a Party from adopting or maintaining measures regulating the need to obtain licenses or permits, or the approval of access applications.

SECTION C

OPENNESS AND ELECTRONIC COMMERCE

Article 11: Customs Duties on Electronic Transmissions

- 11.1 For the purposes of this Article, "electronic transmission" means a transmission made using any electromagnetic means and includes the content of the transmission.
- 11.2 The Parties acknowledge the importance of the Work Programme on Electronic Commerce ([WT/L/274](#)) and recognize that the practice of not imposing customs duties on electronic transmissions has played an important role in the development of the digital economy.

⁶ For greater certainty, access to payment and clearing systems may be granted through: (a) direct access; or (b) indirect access through a financial service supplier that qualifies for, and has direct access under, the law of a Party.

⁷ The terms used in this paragraph shall be understood with reference to the GATS, including the Annex on Financial Services.

- 11.3 No Party shall impose customs duties on electronic transmissions between a person of one Party and a person of another Party.
- 11.4 For greater certainty, paragraph 3 does not preclude a Party from imposing internal taxes, fees, or other charges on electronic transmissions in a manner not inconsistent with the WTO Agreement.
- 11.5 Taking into account the evolving nature of electronic commerce and digital technology, the Parties shall review this Article in the fifth year after the date of entry into force of this Agreement, and periodically thereafter, with a view to assessing the impacts of this Article and whether any amendments are appropriate.

Article 12: Open Government Data⁸

- 12.1 For the purposes of this Article, "metadata" means structural or descriptive information about data, such as the content, format, source, rights, accuracy, provenance, frequency, periodicity, granularity, publisher or responsible party, contact information, method of collection, or context.
- 12.2 This Article shall apply to measures adopted or maintained by a Party with respect to data held by its central government, disclosure of which is not restricted under its law and which that Party makes digitally available for public access and use (hereinafter referred to as "government data").
- 12.3 The Parties recognize the benefit of making data held by regional or local governments digitally available for public access and use in a manner consistent with paragraphs 4 to 6.
- 12.4 The Parties recognize that facilitating public access to and use of government data fosters economic and social development, competitiveness, and innovation. To this end, the Parties are encouraged to expand the coverage of such data, such as through engagement and consultation with interested stakeholders.
- 12.5 To the extent that a Party chooses to make government data digitally available for public access and use, it shall endeavour, to the extent practicable, to ensure that such data is:
- (a) made available in a machine-readable and open format;
 - (b) searchable and retrievable;
 - (c) updated, as applicable, in a timely manner;
 - (d) accompanied by metadata that is, to the extent possible, based on commonly used formats that allow the user to understand and utilize the data; and (e) made generally available at no or reasonable cost to the user.
- 12.6 To the extent that a Party chooses to make government data digitally available for public access and use, it shall endeavour to avoid imposing conditions that unduly prevent or restrict the user of such data from:

⁸ For greater certainty, this Article is without prejudice to a Party's law pertaining to intellectual property and personal data protection.

- (a) reproducing, redistributing, or republishing the data;
- (b) regrouping the data; or
- (c) using the data for commercial and non-commercial purposes, including in the process of producing a new product or service.⁹

12.7 The Parties shall endeavour to cooperate on matters that facilitate and expand public access to and use of government data, including exchanging information and experiences on practices and policies, with a view to encouraging the development of electronic commerce and creating business opportunities, particularly for MSMEs.

Article 13: Access to and Use of the Internet for Electronic Commerce

- 13.1 For the purposes of this Article, "end-user" means a person who purchases or subscribes to an Internet access service from an Internet access service supplier.
- 13.2 The Parties recognize the benefits of end-users in their respective territories having the ability to:
- (a) access and use lawful services and applications of their choice available on the Internet, subject to reasonable network management that does not block or slow down Internet traffic for unfair commercial advantage¹⁰;
 - (b) connect the devices of their choice to the Internet, provided that such devices do not harm the network; and
 - (c) access transparent and clear information on the network management practices of their Internet access service supplier.
- 13.3 For greater certainty, nothing in paragraph 2 requires a Party to adopt, amend, or maintain a particular measure to implement the principles set out in that paragraph.

SECTION D

TRUST AND ELECTRONIC COMMERCE

Article 14: Online Consumer Protection

- 14.1 For the purposes of this Article, "misleading, fraudulent, and deceptive commercial activities" include:

⁹ For greater certainty, nothing in this paragraph prevents a Party from requiring a user of such data to link to original sources.

¹⁰ For the purposes of this subparagraph, the Parties recognize that an Internet access service supplier that offers certain content only to its end-users would not be acting inconsistently with this principle.

- (a) making material misrepresentations¹¹, including implied factual misrepresentations, or false claims as to matters, such as the qualities, price, suitability for purpose, quantity, or origin of goods or services;
 - (b) advertising goods or services for supply without intention or reasonable capability to supply;
 - (c) failing to deliver goods or provide services to a consumer after the consumer is charged unless justified on reasonable grounds; and
-
- (d) charging a consumer for goods or services not requested.

14.2 The Parties recognize the importance of transparent and effective measures that enhance consumer confidence and trust in electronic commerce. To this end, each Party shall adopt or maintain measures to proscribe misleading, fraudulent, and deceptive commercial activities that cause harm, or potential harm, to consumers engaged in electronic commerce.¹²

14.3 To protect consumers engaged in electronic commerce, each Party shall endeavour to adopt or maintain measures that aim to ensure:

- (a) that suppliers of goods or services deal fairly and honestly with consumers;
- (b) that suppliers of goods or services provide complete, accurate, and transparent information on those goods or services, including any terms and conditions of purchase; and
- (c) the safety of goods and, where applicable, services during normal or reasonably foreseeable use.

14.4 The Parties recognize the importance of affording to consumers engaged in electronic commerce consumer protection at a level not less than that afforded to consumers engaged in other forms of commerce.

14.5 The Parties recognize the importance of cooperation between their respective consumer protection agencies or other relevant bodies, including the exchange of information and experience, as well as cooperation in appropriate cases of mutual concern regarding the violation of consumer rights in relation to electronic commerce in order to enhance online consumer protection, where mutually decided.

14.6 Each Party shall promote access to, and awareness of, consumer redress or recourse mechanisms, including for consumers transacting cross-border.

Article 15: Unsolicited Commercial Electronic Messages

¹¹ For the purposes of this Article, "material misrepresentations" means misrepresentations that are likely to affect a consumer's conduct or decision to use or purchase a good or service.

¹² For the purposes of this Article, "engaged in electronic commerce" includes the pre-transaction phase of electronic commerce.

15.1 For the purposes of this Article:

- (a) "commercial electronic message" means an electronic message which is sent for commercial purposes to an electronic address of a person¹³ through a telecommunications service, comprising at least electronic mail and, to the extent provided for under a Party's laws or regulations, other types of electronic messages; and
- (b) "unsolicited commercial electronic message" means a commercial electronic message that is sent without the consent of the recipient or despite the explicit rejection of the recipient.

15.2 The Parties recognize the importance of promoting confidence and trust in electronic commerce, including through transparent and effective measures that limit unsolicited commercial electronic messages. To this end, each Party shall adopt or maintain measures that:

- (a) require suppliers of commercial electronic messages to facilitate the ability of recipients to prevent ongoing reception of those messages;
- (b) require the consent, as specified in its laws or regulations, of recipients to receive commercial electronic messages; or

(c) otherwise provide for the minimisation of unsolicited commercial electronic messages.

15.3 Each Party shall endeavour to ensure that commercial electronic messages are clearly identifiable as such, clearly disclose on whose behalf they are sent, and contain the necessary information to enable recipients to request cessation of those messages free of charge and at any time.

15.4 Each Party shall provide access to redress or recourse against suppliers of unsolicited commercial electronic messages that do not comply with the measures adopted or maintained pursuant to paragraph 2.

15.5 Parties shall endeavour to cooperate in appropriate cases of mutual concern regarding the regulation of unsolicited commercial electronic messages.

Article 16: Personal Data Protection

16.1 For the purposes of this Article, "personal data" means any information relating to an identified or identifiable natural person.

16.2 The Parties recognize that strong and effective protection of personal data and related individual rights contribute to enhancing consumer confidence and trust in the digital economy.

¹³ For greater certainty, the "electronic address of a person" does not include an IP address.

- 16.3 Each Party shall adopt or maintain a legal framework that provides for the protection of the personal data of users of electronic commerce.¹⁴
- 16.4 In developing its legal framework for the protection of personal data, each Party should take into account principles and guidelines developed by relevant international bodies or organizations.
- 16.5 Each Party shall endeavour to ensure that its legal framework adopted or maintained under paragraph 3 provides for the non-discriminatory protection of the personal data of natural persons.
- 16.6 Each Party shall publish information on the personal data protections it provides to users of electronic commerce, including guidance on how:
- (a) a natural person can pursue remedies; and
 - (b) enterprises can comply with legal requirements.
- 16.7 Recognizing that the Parties may take different legal approaches to protecting personal data, each Party should encourage the development of mechanisms to promote compatibility between these different regimes.
- 16.8 The mechanisms referred to in paragraph 7 may include the recognition of regulatory outcomes, whether accorded autonomously or by mutual arrangement, or broader international frameworks.
- 16.9 The Parties shall endeavour to exchange information on the mechanisms referred to in paragraph 7 that are applied in their respective jurisdictions.

Article 17: Cybersecurity

-
- 17.1 The Parties recognize that threats to cybersecurity undermine confidence in electronic commerce.
- 17.2 The Parties further recognize the evolving nature of cyber threats. In order to identify and mitigate cyber threats and thereby facilitate electronic commerce, the Parties shall endeavour to:
- (a) build the capabilities of their respective national entities responsible for cybersecurity incident response; and
 - (b) collaborate to identify and mitigate malicious intrusions or dissemination of malicious code that affect a Party's electronic networks, to address cybersecurity incidents in a timely manner, and to share information for awareness and best practices.

17.3 Noting the evolving nature of cyber threats and their negative impact on electronic commerce, the Parties recognize the importance of risk-based approaches in addressing such threats while

¹⁴ For greater certainty, a Party may comply with this paragraph by adopting or maintaining measures, or a combination of measures, such as a comprehensive privacy law, personal data protection laws, sector-specific laws covering privacy or other laws that address privacy violations.

minimizing trade barriers. Accordingly, to identify and protect against cybersecurity risks, detect cybersecurity events, and respond to and recover from cybersecurity incidents, each Party shall endeavour to use, and encourage enterprises within its jurisdiction to use, risk-based approaches that rely on risk management best practices and on standards developed in a consensus-based, transparent, and open manner.

SECTION E

TRANSPARENCY, COOPERATION, AND DEVELOPMENT

Article 18: Transparency

Further to Article III of the GATS and Article X of the GATT 1994, each Party shall promptly publish or otherwise make publicly available and, except in emergency situations, at the latest by the time of their entry into force, all measures of general application pertaining to or affecting the operation of this Agreement.

Article 19: Cooperation

19.1 Recognizing the global nature of electronic commerce, Parties shall endeavour to:

- (a) work together to facilitate the use of and access to electronic commerce by all peoples, particularly under-represented groups and MSMEs;
- (b) exchange information and share experiences on laws, regulations, and policies relating to electronic commerce; and
- (c) participate actively in regional and multilateral fora to promote the development of electronic commerce.

19.2 Areas of cooperation for the purposes of paragraph 1 may include:

- (a) protection of personal data;
- (b) online consumer protection, including means for consumer redress and building consumer confidence;
- (c) unsolicited commercial electronic messages;
- (d) security in electronic communications;
- (e) competition in digital markets;
- (f) electronic authentication;
- (g) cross-border logistics services, including multi-modal transport, and cooperation between logistic services and postal services;

- (h) trade facilitation for cross-border electronic commerce, including the use of customs warehouses or free zones, and regulatory cooperation in areas such as data exchange and product safety risk warning; and
- (i) any other area as jointly decided by the Parties.

19.3 Each Party shall, within its available resources, establish or maintain an enquiry point or points to:

- (a) be responsible for any notification or consultation procedure related to the implementation of this Agreement; and
- (b) respond to reasonable enquiries from another Party on matters covered by this Agreement.

Article 20: Development

20.1 The Parties recognize:

- (a) the importance of strengthening international efforts to bridge the digital divide and enable an inclusive digital economy; and
- (b) the contribution of electronic commerce rules to overcoming digital trade-related challenges and promoting the inclusive growth of electronic commerce.

20.2 The Parties acknowledge their role in supporting developing and least-developed country Parties to effectively participate and tap into growth opportunities in electronic commerce and the digital economy, including by supporting better access to digital ecosystems and infrastructure as well as supporting their people and MSMEs.

20.3 The Parties recognize the importance of technical assistance and capacity building to developing and least-developed country Parties in implementing this Agreement.

20.4 Assistance and support for capacity building¹⁵ should be provided to help developing and least-developed country Parties implement the provisions of this Agreement, in accordance with the nature and scope of such provisions.

20.5 The Parties recognize that developing and least-developed country Parties may require an extended period of time or the acquisition of implementation capacity, through assistance and support for capacity building, to implement certain obligations under this Agreement.

20.6 Each developing and least-developed country Party may, on the date of entry into force of this Agreement for that Party, self-designate any provision of this Agreement for which it requires an implementation period of no more than five years by submitting a list of such provisions to the Committee.

¹⁵ For the purposes of this Article, assistance and support for capacity building may take the form of technical, financial, or any other mutually agreed form of assistance.

20.7 Each developing and least-developed country Party may extend, for up to two additional years, the implementation period for any provisions self-designated pursuant to paragraph 6. Each such Party shall notify the Committee of any extension no later than 120 days before the expiry of the initial implementation period, detailing the reasons for the extension and the relevant actions required to complete the implementation thereof.

20.8 Developed country Parties, and developing country Parties in a position to do so, are encouraged to provide developing and least-developed country Parties with support to conduct or update their needs assessment to identify gaps in capacity to implement this Agreement, either bilaterally or through relevant international organizations.

20.9 The results of any needs assessment conducted or updated in accordance with paragraph 8 should inform the self-designation of provisions by a developing or least-developed country Party under paragraph 6 and the extension of any implementation period under paragraph 7.

20.10 The Parties recognize the importance of technical assistance and capacity building for the full implementation of all provisions of this Agreement. To this end, developing country and least-developed country Parties may identify any provision of this Agreement in respect of which they would most benefit from technical assistance and capacity building. Developed country Parties, and developing country Parties in a position to do so, agree to facilitate the provision of assistance and support for capacity building in respect of such provisions, either bilaterally or through appropriate international organizations, on mutually agreed terms and taking into account the specific needs and priorities of developing and least-developed country Parties.

20.11 Parties shall endeavour to apply the following principles for providing assistance and support for capacity building with regard to the implementation of this Agreement:

- (a) take into account the overall developmental framework of recipient countries and regions and, where relevant and appropriate, ongoing reform and technical assistance and capacity building programmes;
- (b) include, where relevant and appropriate, activities to address regional and sub-regional challenges and promote regional and sub-regional integration;
- (c) consider the activities of the private sector, to the extent possible, when developing capacity building programmes or activities; and
- (d) promote coordination between and among Parties and other relevant institutions, including regional economic communities, to ensure maximum effectiveness of and results from this assistance. To this end:
 - (i) coordination should aim to avoid overlap and duplication in assistance programmes and inconsistencies in reform activities through close coordination of technical assistance and capacity building interventions;
 - (ii) relevant global and regional trade-related programmes should be considered as part of this coordination process, including those specifically focused on least-developed country Parties; and

- (iii) Parties should promote internal coordination between their trade and development officials in the implementation of this Agreement and provision of technical assistance and capacity building.
- 20.12 Article 27 shall not apply to the settlement of disputes against a least-developed country Party concerning any provision of this Agreement for a period of seven years after the date of entry into force of this Agreement for that Party.
- 20.13 Article 27 shall not apply to the settlement of disputes against a developing country Party concerning a provision of this Agreement in respect of which it has self-designated or extended an implementation period under paragraphs 6 or 7, respectively, for the duration of the implementation period applicable to that provision.
- 20.14 Notwithstanding the grace period referred to in paragraph 12, before a Party requests consultations under Article 27 concerning a measure of a least-developed country Party, and at all stages of any dispute settlement procedures thereafter, it shall give particular consideration to the special situation of least-developed country Parties. In this regard, the Parties shall exercise due restraint in raising matters under Article 27 involving leastdeveloped country Parties.
- 20.15 The Parties recognize the importance of transparency in the provision of assistance and support for capacity building to facilitate the effective implementation of this Agreement. To this end, the Parties shall endeavour to discuss in the first meeting of the Committee and regularly thereafter, relevant information¹⁶ on their existing and new technical assistance and capacity building programmes. To enhance this discussion, in advance of the first dedicated session of the Committee and regularly thereafter, each developed country Party shall submit a description of relevant technical assistance and capacity building programmes. Developing country and least-developed country Parties that have received technical assistance and capacity building are encouraged to share their experiences. The Parties intend to use these submissions to help better understand whether existing programmes are meeting the needs expressed by developing country and least-developed country Parties.
- 20.16 Developing country Parties declaring themselves in a position to provide assistance and support for capacity building are encouraged to submit the information specified in paragraph 15 to the Committee, on the date of entry into force of this Agreement and regularly thereafter.
- 20.17 The Committee shall make available online the information provided under paragraphs 15 and 16, together with information about the relevant activities of international organizations.
- 20.18 Developing country and least-developed country Parties intending to avail themselves of relevant assistance and support for capacity building shall submit to the Committee information on a contact point or points of the office or offices responsible for coordinating and prioritizing such assistance and support.

¹⁶ For greater certainty, "relevant information" may include: (a) a description of the assistance or support for capacity building provided; (b) information on how to apply for or access such assistance or support, including a Party's contact point or points; and (c) a list of the beneficiaries of such assistance or support.

- 20.19 For the purposes of this Article, as appropriate, the Committee shall hold at least one dedicated session annually to:
- (a) monitor technical assistance or capacity building support for the implementation of obligations subject to implementation periods self-designated or extended under paragraphs 6 or 7, respectively;
 - (b) discuss issues regarding the implementation of the provisions of this Agreement;
 - (c) review progress regarding technical assistance or capacity building support for the implementation of this Agreement, including where any developing or least developed country Parties are not receiving adequate assistance and support for capacity building; and
 - (d) facilitate the sharing of Parties' relevant experiences, challenges, successes, and information.

SECTION F

TELECOMMUNICATIONS

Article 21: Telecommunications

21.1 For the purposes of this Article and the Annex:

- (a) "essential facilities" means facilities of a public telecommunications transport network or service that:
 - (i) are exclusively or predominantly provided by a single or limited number of suppliers; and
 - (ii) cannot feasibly be economically or technically substituted in order to provide a service;
- (b) "major supplier" means a supplier that has the ability to materially affect the terms of participation (having regard to price and supply) in the relevant market for basic telecommunications services as a result of:
 - (i) control over essential facilities; or
 - (ii) use of its position in the market;
- (c) "network element" means a facility or equipment used in supplying a public telecommunications service, including features, functions, and capabilities provided by means of that facility or equipment; and
- (d) "user" means a service consumer and service supplier.

- 21.2 Each Party shall undertake the obligations set out in the Annex.^{17, 18}
- 21.3 Each Party shall ensure that its telecommunications regulatory authority does not hold a financial interest or maintain an operating or management role in a supplier of public telecommunications networks and services. This paragraph shall not be construed to prohibit a government entity of a Party other than its telecommunications regulatory authority from owning equity in such a supplier.
- 21.4 Each Party shall ensure that its telecommunications regulatory authority has the power to carry out the functions assigned to it by law, including the ability to impose sanctions, and exercises such power transparently and in a timely manner.
- 21.5 Each Party shall make publicly available in an easily accessible and clear form the functions carried out by its telecommunications regulatory authority.
- 21.6 Each Party shall endeavour to:
- (a) ensure that the assignment of frequency bands for public telecommunication services are carried out through an open process that takes into account the public interest, including the promotion of competition; and
 - (b) carry out such assignment using market-based approaches, such as bidding procedures where appropriate.

21.7 Each Party shall empower its telecommunications regulatory authority to:

- (a) determine which essential facilities are required to be made available by a major supplier to other suppliers of public telecommunications services on reasonable, nondiscriminatory and transparent terms and conditions for the purpose of providing public telecommunications services; and

-
- (b) require a major supplier to offer access on an unbundled basis to its network elements that are essential facilities on reasonable, non-discriminatory and transparent terms and conditions for the purpose of providing public telecommunications services.

21.8 A supplier of public telecommunications services shall have access to recourse, within a reasonable period of time, to a Party's telecommunications regulatory authority or other competent authority to resolve disputes with other suppliers of public telecommunications services regarding the requirements set out in paragraph 7.

21.9 Where a telecommunications regulatory authority or other competent authority declines to initiate any action regarding a request to resolve a dispute referred to in

¹⁷ To the extent not inconsistent with a Party's Schedule of Specific Commitments to the GATS: (a) the Annex shall not apply, for each Party, to broadcasting services as defined in its laws or regulations; (b) rural local exchange carriers may be exempted by a Party's telecommunications regulatory authority for a limited period of time from the obligations specified in paragraph 2.2 of the Annex with regard to interconnection with competing local exchange carriers. Rural telephone companies do not have to provide interconnection to competing local exchange carriers in the manner specified in paragraph 2.2 of the Annex until required to do so by a Party's telecommunications regulatory authority; and (c) paragraph 2.2 of the Annex shall only apply to a major supplier which has control over essential facilities.

¹⁸ For greater certainty, nothing in this Article or the Annex shall be construed as requiring Parties to undertake additional specific commitments with respect to market access or national treatment under the GATS.

paragraph 8, it shall, upon request of a supplier involved in the dispute, provide a written explanation for that decision within a reasonable period of time.

- 21.10 A supplier of public telecommunications services involved in a dispute referred to in paragraph 8 shall not be prevented from bringing an action before a Party's judicial authorities.

SECTION G

EXCEPTIONS

Article 22: General Exceptions

For the purposes of this Agreement, Article XX of the GATT 1994 and its interpretative notes and Article XIV of the GATS shall apply, *mutatis mutandis*.

Article 23: Security Exception

For the purposes of this Agreement, Article XXI of the GATT 1994 and Article XIV bis of the GATS shall apply, *mutatis mutandis*.

Article 24: Prudential Measures

For the purposes of this Agreement, paragraph 2 of the GATS Annex on Financial Services shall apply, *mutatis mutandis*.

Article 25: Personal Data Protection Exception

Nothing in this Agreement shall prevent a Party from adopting or maintaining measures on the protection of personal data and privacy, including with respect to cross-border data transfers, provided that the law of that Party provides for instruments enabling transfers under conditions of general application¹⁹ for the protection of the data transferred.

Article 26: Indigenous Peoples

- 26.1 Provided that such measures are not used as a means of arbitrary or unjustified discrimination against persons of another Party or as a disguised restriction on trade by electronic means, nothing in this Agreement shall preclude a Party from adopting or maintaining measures it considers necessary to accord more favourable treatment to

Indigenous Peoples in its territory in respect of matters covered by this Agreement, including

¹⁹ For greater certainty, "conditions of general application" refer to conditions formulated in objective terms that apply horizontally to an unidentified number of economic operators and thus cover a range of situations and cases.

in fulfilment of its obligations under its legal, constitutional, or treaty arrangements with those Indigenous Peoples.

- 26.2 The interpretation of a Party's legal, constitutional, or treaty arrangements with Indigenous Peoples in its territory, including as to the nature of the rights and obligations arising under such arrangements, shall not be subject to dispute settlement under Article 27. Article 27 shall otherwise apply to this Article.

SECTION H

INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS AND FINAL PROVISIONS

Article 27: Dispute Settlement

- 27.1 Articles XXII and XXIII of the GATT 1994 or Articles XXII and XXIII of the GATS, as elaborated and applied by the Dispute Settlement Understanding, shall apply to consultations and the settlement of disputes arising under this Agreement.

- 27.2 The Dispute Settlement Understanding shall apply to disputes brought pursuant to paragraph 1.

Article 28: Committee on Trade-Related Aspects of Electronic Commerce

- 28.1 A Committee on Trade-Related Aspects of Electronic Commerce is hereby established, and shall be open to participation by all Parties. The Committee shall elect its own Chairperson and Vice-Chairperson, and shall meet as needed or envisioned by this Agreement, but no less than once annually. The Committee shall establish its own rules of procedure.

- 28.2 The Committee shall carry out such responsibilities as assigned to it under this Agreement or by the Parties, and shall afford the Parties the opportunity to consult on any matters relating to the operation or implementation of this Agreement.

- 28.3 The Committee may establish or refer matters to such subsidiary bodies as it considers appropriate. All subsidiary bodies shall report to the Committee.

- 28.4 The Committee shall monitor the operation and implementation of this Agreement and shall report thereon annually to the General Council, including on the implementation and effectiveness of the technical assistance and capacity building programmes and activities.

- 28.5 The Committee shall take note of any notifications of extension received under Article 20.7 and shall follow up on any relevant action required for the implementation of those provisions that are the subject of such notifications.

- 28.6 Any Member of the WTO that is not a Party to this Agreement shall be entitled to participate in the Committee as an observer by submitting a written notice to the Committee. Any WTO observer may submit a written request to the Committee to participate in the Committee as an observer, and may be accorded observer status by the Committee.

Article 29: Acceptance and Entry into Force

29.1 Any Member of the WTO may accept this Agreement. Acceptance shall take place by deposit of an instrument of acceptance to this Agreement with the Director-General of the WTO.

29.2 This Agreement shall enter into force, for those Members of the WTO that have accepted it, on the 30th day following the date of deposit of the 45th instrument of acceptance.²⁰ Thereafter, this Agreement shall enter into force for any other Member of the WTO on the 30th day following the date of deposit of that Member's instrument of acceptance.

Article 30: Implementation

Each Party shall implement this Agreement from the date of its entry into force. Developing and least-developed country Parties that choose to use Article 20 shall implement this Agreement in accordance with that Article.

Article 31: Reservations

Reservations may not be entered in respect of any of the provisions of this Agreement without the consent of the other Parties.

Article 32: Amendments

32.1 The Parties may amend this Agreement. A decision by the Committee to adopt an amendment and to submit it for acceptance by the Parties shall be taken by consensus.

32.2 An amendment shall enter into force:

- (a) except as provided for in subparagraph (b), in respect of those Parties that accept it, upon acceptance by two thirds of the Parties and thereafter for each other Party upon acceptance by it; or
- (b) for all Parties upon acceptance by two thirds of the Parties if it is an amendment that the Committee, by consensus, has determined to be of a nature that would not alter the rights and obligations of the Parties.

Article 33: Withdrawal

²⁰ For the purposes of calculating acceptances under this Article, an instrument of acceptance by the European Union shall be counted as a number of instruments of acceptance equal to the number of Member States of the European Union which are Members to the WTO.

- 33.1 Any Party may withdraw from this Agreement by providing written notification of its intent to withdraw to the Director-General of the WTO. The withdrawal shall take effect upon the expiration of 60 days from the date of receipt of the notification by the Director-General. Any Party may, upon being informed of such notification pursuant to Article 37, request an immediate meeting of the Committee.
- 33.2 Where a Party to this Agreement ceases to be a Member of the WTO, it shall cease to be a Party to this Agreement with effect on the date on which it ceases to be a Member of the WTO.

Article 34: Non-application of this Agreement between Particular Parties

This Agreement shall not apply as between any two Parties where either Party, at the time either Party accepts or accedes to this Agreement, does not consent to such application.

Article 35: Review

- 35.1 No later than two years after the date of entry into force of this Agreement, and periodically thereafter, the Parties shall undertake a review of this Agreement with a view to improving its operation and ensuring that it remains relevant to the trade issues confronting the Parties.
- 35.2 Taking into account the evolving nature of electronic commerce and digital technology, and recognizing the importance of establishing global rules for electronic commerce, notwithstanding paragraph 1, the Parties recognize that further negotiations may include outstanding issues in document [INF/ECOM/62/Rev.5](#) or such other issues as the Parties may introduce. Each Party reserves the right in any future negotiation to propose amendments to the provisions of this Agreement, including with respect to exceptions, dispute settlement, or the scope of application.

Article 36: Secretariat

This Agreement shall be serviced by the WTO Secretariat.

Article 37: Deposit

- 37.1 This Agreement shall be deposited with the Director-General of the WTO.
- 37.2 The Director-General of the WTO shall promptly furnish to each Party:
- (a) a certified true copy of this Agreement and of each amendment pursuant to Article 32; and
 - (b) a notification of each acceptance pursuant to Article 29 and of each withdrawal pursuant to Article 33.

Article 38: Registration

This Agreement shall be registered in accordance with the provisions of Article 102 of the Charter of the United Nations.

Done at Yaoundé this 28 March 2026, in a single copy in the English, French, and Spanish languages, each text being authentic.

ANNEX

This Annex sets out principles on the regulatory framework for basic telecommunications services.

Section I: Competitive safeguards

1.1 Prevention of anti-competitive practices in telecommunications

Appropriate measures shall be maintained for the purpose of preventing suppliers who, alone or together, are a major supplier from engaging in or continuing anti-competitive practices.

1.2 Safeguards

The anti-competitive practices referred to in paragraph 1.1 include, in particular:

- (a) engaging in anti-competitive cross-subsidization;
- (b) using information obtained from competitors with anti-competitive results; and
- (c) not making available to other services suppliers on a timely basis technical information about essential facilities and commercially relevant information which are necessary for them to provide services.

Section II: Interconnection

2.1 This Section applies to linking with suppliers providing public telecommunications transport networks or services in order to allow the users of one supplier to communicate with users of another supplier and to access services provided by another supplier, where specific commitments are undertaken.

2.2 Interconnection to be ensured

Interconnection with a major supplier will be ensured at any technically feasible point in the network. Such interconnection is provided:

- (a) under non-discriminatory terms, conditions (including technical standards and specifications), and rates and of a quality no less favourable than that provided for its own like services or for like services of non-affiliated service suppliers or for its subsidiaries or other affiliates;
- (b) in a timely fashion, on terms, conditions (including technical standards and specifications), and cost-oriented rates that are transparent, reasonable, having regard to economic feasibility, and sufficiently unbundled so that the supplier need not pay for network components or facilities that it does not require for the service to be provided; and
- (c) upon request, at points in addition to the network termination points offered to the majority of users, subject to charges that reflect the cost of construction of necessary additional facilities.

2.3 Public availability of the procedures for interconnection negotiations

The procedures applicable for interconnection to a major supplier will be made publicly available.

2.4 Transparency of interconnection arrangements

It is ensured that a major supplier will make publicly available either its interconnection agreements or a reference interconnection offer.

2.5 Interconnection: Dispute settlement

A service supplier requesting interconnection with a major supplier will have recourse, either:

- (a) at any time; or
- (b) after a reasonable period of time which has been made publicly known,

to an independent domestic body, which may be a regulatory body as referred to in Section V, to resolve disputes regarding appropriate terms, conditions, and rates for interconnection within a reasonable period of time, to the extent that these have not been established previously.

Section III: Universal service

Any Party has the right to define the kind of universal service obligation it wishes to maintain. Such obligations will not be regarded as anti-competitive per se, provided they are administered in a transparent, non-discriminatory, and competitively neutral manner and are not more burdensome than necessary for the kind of universal service defined by the Party.

Section IV: Public availability of licensing criteria

4.1 Where a licence is required, the following will be made publicly available:

- (a) all the licensing criteria and the period of time normally required to reach a decision concerning an application for a licence; and
- (b) the terms and conditions of individual licences.

4.2 The reasons for the denial of a licence will be made known to the applicant upon request.

Section V: Independent regulators

The regulatory body is separate from, and not accountable to, any supplier of basic telecommunications services. The decisions of and the procedures used by regulators shall be impartial with respect to all market participants.

Section VI: Allocation and use of scarce resources

Any procedures for the allocation and use of scarce resources, including frequencies, numbers and rights of way, will be carried out in an objective, timely, transparent, and non-discriminatory manner. The current state of allocated frequency bands will be made publicly available, but detailed identification of frequencies allocated for specific government uses is not required.

INTERIM ARRANGEMENTS ANNEX

PREAMBLE

The Parties:

Noting the Parties' existing efforts to add this Agreement to Annex 4 of the WTO Agreement;

Continuing to seek to have this Agreement added to the institutional framework established by the
WTO Agreement as soon as practicable;

Resolving to realise expeditiously the benefits of this Agreement;

Reaffirming the importance of supporting developing and least-developed country Parties in implementing this Agreement by addressing their individual and targeted development needs through implementation periods, technical assistance, and capacity building;

Reaffirming their rights and obligations under the WTO Agreement;

Welcoming the accession of other WTO Members to this Agreement;

Agree as follows:

Section I: Application of the Annex

- 1.1 This Annex, including its Appendix, is an integral part of this Agreement. In the event of any inconsistency between the provisions of this Annex and the other provisions of this Agreement, the provisions of this Annex shall prevail to the extent of the inconsistency.
- 1.2 Up to the date on which this Agreement is added to the WTO Agreement, this Annex shall apply.
- 1.3 Commencing on the date on which this Agreement is added to the WTO Agreement, this Annex shall cease to apply, except as required under Section IV.

Section II: Interim Dispute Settlement Arrangements

- 2.1 Article 27 of this Agreement does not apply.
- 2.2 Each reference in this Agreement to Article 27 shall be read as a reference to Section III.

Section III: Interim Dispute Settlement

- 3.1 Articles XXII and XXIII of the GATT 1994 or Articles XXII and XXIII of the GATS, as elaborated and applied by the Dispute Settlement Understanding ("DSU"), are hereby incorporated into this Annex, mutatis mutandis, and shall apply to consultations and the settlement of disputes arising under this Agreement.
- 3.2 The DSU is hereby incorporated into this Annex, mutatis mutandis, and shall apply to consultations and the settlement of disputes brought under this Agreement.
- 3.3 For the purposes of this Annex:
 - (a) references to "covered agreement" or "covered agreements" in the DSU shall be understood as references to this Agreement;
 - (b) references to the "Dispute Settlement Body" or to the "DSB" in the DSU shall be understood as references to the Committee;
 - (c) references to the "DSU" in this paragraph and in paragraphs 3.4 and 3.5, including in the Appendix referred to in paragraph 3.4, shall be understood as references to the DSU as incorporated into this Annex in accordance with paragraph 3.2; and
 - (d) references to "Members" in the DSU shall be understood as references to the Parties to this Agreement.
- 3.4 With respect to Articles 16.4 and 17 of the DSU, the Parties recognise that adjustments are needed to operationalise appellate review for the purposes of this Annex. Until a

decision is made pursuant to paragraph 3.5, if a Party wishes to appeal a panel report, the parties to the dispute shall resort to arbitration under Article 25 of the DSU to decide the appeal.²¹ The appeal arbitration procedures set out in the Appendix to this Annex shall apply, unless the parties to the dispute agree otherwise.

- 3.5 In the event that the WTO Appellate Body becomes able to hear appeals, the Committee shall consider and, as appropriate, decide how to operationalise appellate review under Article 17 of the DSU.

Section IV: Transitional Arrangements

- 4.1 The Parties shall endeavour to ensure that any decision on the addition of this Agreement to the WTO Agreement provides for transitional arrangements with a view to applying the DSU to disputes that have been brought under this Agreement but not yet resolved on the date of that addition.
- 4.2 In the absence of such arrangements, or any other transitional arrangements as may be decided, disputes brought under this Agreement prior to its addition to the WTO Agreement shall continue to be subject to this Annex.

APPENDIX TO THE INTERIM ARRANGEMENTS ANNEX: APPEAL ARBITRATION PROCEDURES

Section A: General Provisions

1. This Appendix sets out appeal arbitration procedures which shall apply to the appeal of a panel report, in accordance with paragraph 3.4 of the Interim Arrangements Annex. These appeal arbitration procedures shall constitute, for the purposes of a specific dispute under this Agreement, the agreed procedures for arbitration under Article 25 of the DSU.²²
2. These appeal arbitration procedures are based on the substantive and procedural aspects of WTO Appellate Review pursuant to Article 17 of the WTO DSU, in order to keep its core features, including independence and impartiality, while enhancing the procedural efficiency of appeal proceedings.
3. Appeals shall be heard by three arbitrators. These arbitrators shall be selected from the pool of standing arbitrators established pursuant to paragraph 4 of communication JOB/DSB/1/Add.12, unless the Committee decides, by consensus, to establish a separate pool of standing arbitrators,²³ in which case the arbitrators shall be selected from that pool (the applicable pool is hereinafter referred to as the “pool of arbitrators”). The selection from the pool of arbitrators for a specific dispute shall be done on the basis of the same principles and methods that apply to form a division of the WTO Appellate Body under Article 17.1 of the

²¹ For greater certainty, until a decision is made pursuant to paragraph 3.5, no Party may notify a decision to appeal a panel report pursuant to Article 16.4 of the DSU.

²² For greater certainty, the notification requirement in Article 25.2, second sentence, of the DSU shall be deemed to be met. For the purposes of this Appendix, “WTO DSU” means the Dispute Settlement Understanding as defined in Article 2(c) of this Agreement and “DSU” means the WTO DSU as incorporated in the Interim Arrangements Annex in accordance with paragraph 3.2 of that Annex.

²³ The arbitrators included in such pool shall meet the requirements set out in Article 17.3 of the WTO DSU.

WTO DSU and Rule 6(2) of the WTO Working Procedures for Appellate Review (WT/AB/WP/6), including the principle of rotation.²⁴ The WTO Director-General shall notify the parties to the dispute and third parties of the results of the selection. The arbitrators shall elect a Chairperson. Rule 3(2) of the WTO Working Procedures for Appellate Review shall apply, *mutatis mutandis*, to the decision-making by the arbitrators.

4. Members of the pool of arbitrators shall stay abreast of WTO dispute settlement activities. In order to promote consistency and coherence in decision-making, the members of the pool of arbitrators shall discuss amongst themselves matters of interpretation, practice and procedure relevant to this Agreement, to the extent practicable. The arbitrators may discuss their decisions relating to the appeal with all the other members of the pool of arbitrators, without prejudice to the exclusive responsibility and freedom of the arbitrators with respect to such decisions and their quality. Members of the pool of arbitrators shall receive all documents relating to appeal arbitration proceedings under this Agreement.
5. The arbitrators are to be provided with appropriate administrative and legal support, which offers the necessary guarantees of quality and independence, given the nature of the responsibilities involved. In particular, persons providing the legal support for arbitrators shall be independent from the persons and administrative units that provide legal support for panellists and be answerable, regarding the substance of their work, only to the arbitrators.

Section B: Arbitration Procedures

6. After circulation of a panel report to the Parties to this Agreement but prior to its adoption by the Committee, a party to the dispute, but not a third party, may initiate appeal arbitration by formally notifying its decision to appeal to the Committee and simultaneously filing a Notice of Appeal with the Committee. Subject to paragraph 16, if a party to the dispute has notified its decision to appeal, the panel report shall not be considered for adoption by the Committee.

-
7. An appeal shall be limited to issues of law covered by the panel report and legal interpretations developed by the panel. The arbitrators may uphold, modify, or reverse the legal findings and conclusions of the panel. Where applicable, the arbitration award shall include recommendations, as envisaged in Article 19 of the DSU. The findings of the panel which have not been appealed shall be deemed to form an integral part of the arbitration award together with the arbitrators' own findings.

8. The arbitrators shall only address those issues that are necessary for the resolution of the dispute. They shall address only those issues that have been raised by the parties to the dispute, without prejudice to their obligation to rule on jurisdictional issues.

9. Unless otherwise provided for in this Appendix, the arbitration shall be governed, *mutatis mutandis*, by the provisions of the WTO DSU and other rules and procedures applicable to WTO Appellate Review. This includes in particular the WTO Working Procedures for Appellate Review and the timetable for appeals provided for therein as well as the Rules of Conduct for the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes (WT/DSB/RC/1).²⁵ The arbitrators may adapt the WTO Working Procedures for Appellate Review and the timetable for appeals provided for therein, where justified under Rule 16 of the WTO Working Procedures for Appellate Review, after consulting the parties to the dispute.

²⁴ However, at the request of a party to the dispute, any member of the pool of arbitrators who is not a national of a Party shall be excluded from the selection process. Two nationals of the same Party may not serve on the same case.

²⁵ For greater certainty, paragraphs VIII.14 – 17 of the Rules of Conduct shall apply to arbitrators.

10. The arbitrators shall issue the award within 90 days following the filing of the Notice of Appeal. To that end, the arbitrators may take appropriate organizational measures to streamline the proceedings, without prejudice to the procedural rights and obligations of the parties to the dispute and due process. Such measures may include decisions on page limits, time limits, and deadlines as well as on the length and number of hearings required.
11. If necessary in order to issue the award within the 90 day time-period, the arbitrators may also propose substantive measures to the parties to the dispute, such as an exclusion of claims based on the alleged lack of an objective assessment of the facts pursuant to Article 11 of the DSU.²⁶
12. On a proposal from the arbitrators, the parties to the dispute may agree to extend the 90 day time-period for the issuance of the award.
13. The parties to the dispute agree to abide by the arbitration award, which shall be final. Pursuant to Article 25.3 of the DSU, the award shall be notified to, but not adopted by, the Committee.
14. Third parties which have notified the Committee of a substantial interest in the matter before the panel pursuant to Article 10.2 of the DSU may make written submissions to, and shall be given an opportunity to be heard by, the arbitrators. Rule 24 of the WTO Working Procedures for Appellate Review shall apply, mutatis mutandis.
15. Pursuant to Article 25.4 of the DSU, Articles 21 and 22 of the DSU shall apply mutatis mutandis to the arbitration award issued in a dispute.

-
16. At any time during the arbitration, the appellant, or other appellant, may withdraw its appeal, or other appeal, by notifying the arbitrators, who shall forthwith notify the Committee.²⁷ If no other appeal or appeal remains, the panel report shall be adopted at a Committee meeting within 60 days from such notification unless the Committee decides by consensus not to adopt the report. If an other appeal or appeal remains at the time an appeal or other appeal is withdrawn, the arbitration shall continue.

²⁶ For greater certainty, the proposal of the arbitrators is not legally binding and it shall be up to the party concerned to agree with the proposed substantive measures. The fact that the party concerned does not agree with the proposed substantive measures shall not prejudice the consideration of the case or the rights of the parties to the dispute.

²⁷ For greater certainty, notification of a mutually agreed solution to the Committee pursuant to Article 3.6 of the DSU does not constitute the withdrawal of an appeal for the purposes of this paragraph.

PREAMBULA

Strane ovog Sporazuma (u daljem tekstu: „Strane”),

Utemeljene na svojim odgovarajućim pravima i obavezama u okviru Sporazuma STO;

Priznajući pravo svake Strane da usvaja regulatorne mjere radi ostvarivanja legitimnih ciljeva javnih politika;

Ponovo potvrđujući značaj globalne elektronske trgovine i mogućnosti koje ona stvara za ekonomski rast i održivi razvoj;

Naglašavajući značaj okvira koji promovišu otvoreno, transparentno, nediskriminatorno i predvidivo regulatorno okruženje za olakšavanje elektronske trgovine;

Priznavajući značaj bezbjednog i odgovornog razvoja i korišćenja digitalnih tehnologija u cilju jačanja povjerenja javnosti;

Odlučne da dodatno smanje digitalni jaz i unaprijede koristi i mogućnosti koje elektronska trgovina pruža privrednim subjektima, potrošačima i radnicima u globalnoj ekonomiji, a naročito u zemljama u razvoju i nerazvijenim zemljama;

Priznajući posebne potrebe Strana koje su zemlje u razvoju, a naročito nerazvijenim zemljama, kao i značaj pružanja podrške u implementaciji ovog Sporazuma kroz naprednu tehničku pomoć i izgradnju kapaciteta;

Priznajući potencijal elektronske trgovine kao alata društvenog i ekonomskog razvoja, te značaj unaprjeđenja interoperabilnosti, inovacija, konkurencije i pristupa informaciono-komunikacionim tehnologijama za sve građane, a naročito nedovoljno zastupljene grupe i mikro, mala i srednja preduzeća (MSME);

Saglasile su se kako slijedi:

DIO A

PREDMET I OPŠTE ODREDBE

Član 1: Predmet

- 1.1 Ovaj Sporazum se primjenjuje na mjere koje jedna Strana usvaja ili primjenjuje, a koje utiču na trgovinu elektronskim putem.
- 1.2 Ovaj Sporazum se ne primjenjuje na:
 - (a) javne nabavke;
 - (b) usluge koje se pružaju u vršenju državnih ovlašćenja; ili
 - (c) osim za član 8, 9 i 12, informacije koje posjeduje ili obrađuje Strana, ili u njeno ime, kao i mjere koje se odnose na te informacije, uključujući mjere u vezi sa njihovim prikupljanjem.

Član 2: Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

- (a) „Komitet” označava Komitet za trgovinske aspekte elektronske trgovine, uspostavljen u skladu sa članom 28.1;
- (b) „Zemlja” uključuje svaku posebnu carinsku teritoriju koja je Strana ovog Sporazuma. U slučaju posebne carinske teritorije koja je Strana ovog Sporazuma, kada je izraz u ovom Sporazumu dopunjen terminom „nacionalni”, takav izraz se tumači kao da se odnosi na tu carinsku teritoriju, osim ako nije drugačije određeno;
- (c) „Razumijevanje rješavanja sporova” označava Razumijevanje pravila i postupaka kojima se uređuje rješavanje sporova, sadržano u Aneksu 2 Sporazuma STO;
- (d) „Preduzeće” označava svaki subjekt osnovan ili organizovan u skladu sa važećim pravom, bez obzira da li je osnovano radi ostvarivanja profita, i bez obzira da li je u privatnom ili državnom vlasništvu ili pod kontrolom, uključujući bilo koju filijalu, korporaciju, trust, partnerstvo, preduzetnika pojedinca, zajedničko ulaganje ili udruženje;
- (e) „GATS” označava Opšti sporazum o trgovini uslugama, sadržan u Aneksu 1B Sporazuma STO;
- (f) „GATT 1994” znači Opšti sporazum o carinama i trgovini iz 1994. godine, sadržan u Aneksu 1A Sporazuma STO;
- (g) „Javne nabavke” znače postupak kojim Vlada pribavlja ili stiče robu ili usluge, ili njihovu kombinaciju, u državne svrhe, a ne radi komercijalne prodaje ili preprodaje, niti radi korišćenja u proizvodnji ili isporuci roba ili usluga za komercijalnu prodaju ili preprodaju;
- (h) „Mjera” znači svaku mjeru koju usvaja Strana, bilo u obliku zakona, propisa, pravila, postupka, odluke, administrativne radnje ili bilo kojeg drugog oblika;
- (i) „MSMEs” znači mikro, mala i srednja preduzeća;
- (j) „Lice” znači fizičko ili pravno lice;
- (k) „Usluga koja se pruža u vršenju javnih ovlašćenja” ima značenje utvrđeno u GATS-u, uključujući, gdje je primjenjivo, Aneks GATS-a o finansijskim uslugama; i
- (l) „STO Sporazum” Predstavlja *Sporazum iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije*, zaključen u Marakešu 15. aprila 1994. godine.

Član 3: Odnos sa drugim sporazumima

- 3.1 Strane potvrđuju svoja prava i obaveze iz Sporazuma STO. Strane dalje potvrđuju da ovaj Sporazum ne stvara obaveze i prava za članice STO koje ga nijesu prihvatile.
- 3.2 Ništa u ovom Sporazumu ne može se tumačiti kao umanjenje prava i obaveza Strane iz Sporazuma STO, uključujući bilo koje obaveze pristupa tržištu unesene u listu obaveza Strane u okviru GATT 1994 ili GATS-a, respektivno.²⁸

OMOGUĆAVANJE ELEKTRONSKE TRGOVINE

Član 4: Okvir za elektronske transakcije

- 4.1 Svaka Strana će nastojati da usvoji ili zadrži pravni okvir kojim se uređuju elektronske transakcije, koji je u skladu sa principima UNCITRAL Model zakona o elektronskoj trgovini iz 1996. godine.
- 4.2 Svaka Strana će nastojati da:
 - (a) izbjegne neopravdana regulatorna opterećenja u vezi sa elektronskim transakcijama; i
 - (b) olakša učešće zainteresovanih lica u izradi svog pravnog okvira za elektronske transakcije.
- 4.3 Strane prepoznaju značaj olakšavanja korišćenja elektronskih prenosivih zapisa. U tom cilju, svaka Strana će nastojati da usvoji ili zadrži pravni okvir koji uzima u obzir UNCITRAL Model zakon o elektronskim prenosivim zapisima iz 2017. godine.

Član 5: Elektronska autentifikacija i elektronski potpis²⁹

- 5.1 Za potrebe ovog člana:
 - (a) „elektronska autentifikacija” označava postupak ili radnju provjere identiteta strane u elektronskoj komunikaciji ili transakciji, ili obezbjeđivanje integriteta elektronske komunikacije; i
 - (b) „elektronski potpis” označava podatke u elektronskom obliku koji su sadržani u, priloženi uz ili logički povezani sa elektronskom porukom podataka, i koji se mogu koristiti za identifikaciju potpisnika u vezi sa tom porukom podataka i za označavanje saglasnosti potpisnika sa informacijama sadržanim u toj poruci podataka.
- 5.2 Osim u slučajevima koji su drugačije predviđeni njenim zakonima ili propisima, nijedna Strana neće uskratiti pravno dejstvo, pravnu valjanost ili prihvatljivost kao dokaza u

²⁸ Radi veće pravne sigurnosti, ova odredba se takođe primjenjuje na izuzetke utvrđene članom 25 i 26.

²⁹ Radi veće pravne sigurnosti, ništa u ovom članu ne sprečava Stranu da prizna veći pravni učinak elektronskom potpisu koji ispunjava određene zahtjeve, kao što su da se njime potvrđuje da se elektronska poruka podataka nije izmijenjena ili da se verifikuje identitet potpisnika.

sudskim postupcima elektronskog potpisa isključivo na osnovu toga što je potpis u elektronskom obliku.

- 5.3 Nijedna Strana neće usvojiti ili održavati mjere koje bi:
- (a) zabranile stranama u elektronskoj transakciji da međusobno odrede odgovarajući metod elektronske autentifikacije ili elektronskog potpisa za tu transakciju; ili
 - (b) spriječile strane u elektronskoj transakciji da imaju mogućnost da pred sudskim ili administrativnim organima dokažu da njihova transakcija ispunjava sve zakonske zahtjeve u pogledu elektronske autentifikacije ili elektronskih potpisa.
- 5.4 Bez obzira na stav 3, Strana može zahtijevati da, za određenu kategoriju transakcija, metod autentifikacije ili elektronskog potpisa ispunjava određene standarde funkcionalnosti ili da bude sertifikovan od strane akreditovanog tijela u skladu sa njenim zakonima ili propisima.
- 5.5 U mjeri u kojoj je to predviđeno njenim zakonima ili propisima, svaka Strana će primjenjivati stavove 2 do 4 na elektronske pečate, elektronske datumske pečate i usluge elektronske preporučene dostave.
- 5.6 Strane će podsticati upotrebu interoperabilne elektronske autentifikacije.
- 5.7 Strane mogu, na dobrovoljnoj osnovi, saradivati u cilju podsticanja uzajamnog priznavanja elektronskih potpisa.

Član 6: Elektronski ugovori

Osim u slučajevima koji su drugačije predviđeni njenim zakonima ili propisima, nijedna Strana neće uskratiti pravno dejstvo, pravnu valjanost ili stupanje na snagu elektronskog ugovora³⁰ isključivo na osnovu toga što je ugovor zaključen elektronskim putem.

Član 7: Elektronsko fakturisanje

- 7.1 Za potrebe ovog člana:
- (a) „elektronsko fakturisanje” označava obradu i razmjenu fakture između prodavca i kupca u strukturisanom digitalnom formatu; i
 - (b) „okvir za elektronsko fakturisanje” označava sistem koji olakšava elektronsko fakturisanje.
- 7.2 Osim u slučajevima koji su drugačije predviđeni njenim zakonima ili propisima, nijedna Strana neće uskratiti pravno dejstvo niti prihvatljivost kao dokaza u sudskim postupcima fakture isključivo na osnovu toga što je faktura u elektronskom obliku.

³⁰ Radi veće pravne sigurnosti, elektronski ugovor uključuje i ugovor zaključen putem interakcije sa automatizovanim sistemom za razmjenu poruka.

- 7.3 Strane priznaju da okviri za elektronsko fakturisanje mogu doprinijeti poboljšanju troškovne efikasnosti, djelotvornosti, tačnosti i pouzdanosti transakcija elektronske trgovine.
- 7.4 U mjeri u kojoj Strana razvija odredbe koje se odnose na okvire za elektronsko fakturisanje, nastojeće da ih osmisli tako da podržavaju prekograničnu interoperabilnost, uključujući uzimanje u obzir relevantnih međunarodnih standarda, smjernica ili preporuka, gdje one postoje.
- 7.5 Svaka Strana će, prema potrebi, nastojati da razmjenjuje najbolje prakse u vezi sa elektronskim fakturisanjem.

Član 8: Bespapirna trgovina

- 8.1 Za potrebe ovog člana:
- (a) „carinski organ” označava bilo koji organ koji je, u skladu sa zakonima Strane, nadležan za sprovođenje carinskih zakona i propisa;
 - (b) „elektronski format” obuhvata bilo koji format pogodan za automatizovanu interpretaciju i elektronsku obradu bez ljudske intervencije, kao i digitalizovane slike ili obrasce; i
 - (c) „prateća dokumentacija” označava svu dokumentaciju koja je potrebna za podršku informacijama koje se dostavljaju Strani u svrhu uvoza, izvoza ili tranzita robe preko njene teritorije, što može uključivati dokumenta kao što su fakture, tovarni listovi, liste pakovanja ili novčani transferi.
- 8.2 U cilju stvaranja okruženja bez papira na granici za trgovinu robom, Strane priznaju značaj ukidanja papirnih obrazaca i dokumenata koji su potrebni za uvoz, izvoz ili tranzit robe. U tom cilju, svaka Strana se podstiče da, prema potrebi, ukine papirne obrasce i dokumenta i da pređe na korišćenje obrazaca i dokumenata u formatima zasnovanim na podacima.
- 8.3 Svaka Strana će učiniti dostupnim javnosti u elektronskom formatu svaki obrazac koji izdaje ili kojim upravlja njen carinski organ u vezi sa uvozom, izvozom ili tranzitom robe preko njene teritorije.
- 8.4 Svaka Strana će nastojati da učini svaki obrazac, koji izdaje ili kojim upravlja bilo koji drugi državni organ, osim njenog carinskog organa, u vezi sa uvozom, izvozom ili tranzitom robe preko njene teritorije, dostupnim javnosti u elektronskom formatu.
- 8.5 Nijedna Strana neće biti obavezna da primjenjuje stavove 3 ili 4 ako postoji međunarodni pravni zahtjev koji je u suprotnosti sa tim.
- 8.6 Svaka Strana će nastojati da uputstva za podnošenje obrazaca iz stavova 3 i 4 u elektronskom formatu, učini dostupnim putem interneta.
- 8.7 Svaka Strana će prihvatiti svaki obrazac koji izdaje ili kojim upravlja njen carinski organ i, po potrebi, prateću dokumentaciju, koja se zahtijeva od strane njenog carinskog

organa za uvoz, izvoz ili tranzit robe preko njene teritorije, podnijetu u elektronskom formatu kao pravno valjanu i ekvivalentnu papirnoj verziji tih dokumenata.

- 8.8 Svaka Strana će nastojati da prihvati svaki obrazac koji izdaje ili kojim upravlja bilo koji drugi državni organ, osim njenog carinskog organa, i po potrebi, prateću dokumentaciju, koju zahtijeva bilo koji državni organ osim carinskog organa, za uvoz, izvoz ili tranzit robe preko njene teritorije, podnijetu u elektronskom formatu kao pravno valjanu i ekvivalentnu papirnoj verziji tih dokumenata.
- 8.9 Nijedna Strana neće biti obavezna da primjenjuje stavove 7 ili 8 ako:
- (a) postoji domaći ili međunarodni pravni zahtjev koji je u suprotnosti sa tim; ili
 - (b) bi se time smanjila djelotvornost carinskih ili drugih trgovinskih procedura koje se zahtijevaju za uvoz, izvoz ili tranzit robe preko njene teritorije.
- 8.10 Svaka Strana će nastojati da Komitetu dostavi spisak svih papirnih obrazaca koji se zahtijevaju u skladu sa podstavom 9(a) u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma. Svaka Strana će nastojati da, po potrebi, ažurira takav spisak.
- 8.11 Strane će nastojati da sarađuju, po potrebi, u međunarodnim forumima radi promovisanja upotrebe elektronskih obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili tranzit robe.
- 8.12 Priznajući da upotreba međunarodnog standarda za korišćenje elektronskih obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili tranzit robe može olakšati trgovinu, svaka Strana će nastojati da, prema potrebi, uzme u obzir standarde ili metode koje su usvojile relevantne međunarodne organizacije.

Član 9: Single Windows razmjena podataka i interoperabilnost sistema

- 9.1 Prilikom uspostavljanja ili održavanja svog jedinstvenog prozora ("Single Window") u skladu sa stavom 4.1 člana 10 Sporazuma o trgovinskim olakšicama, sadržanog u Aneksu 1A Sporazuma STO, svaka Strana će nastojati da putem jedinstvene ulazne tačke omogući elektronsko podnošenje dokumenata ili podataka koje ta Strana zahtijeva za uvoz, izvoz ili tranzit robe preko svoje teritorije, za sve svoje nadležne organe ili agencije koje učestvuju u tom procesu.
- 9.2 Jedinstveni prozor Strane bi, gdje je to moguće, trebalo da omogući elektronsko podnošenje dokumenata ili podataka unaprijed, kako bi se omogućila obrada informacija prije dolaska robe, u cilju ubrzanja njenog puštanja u promet po dolasku na teritoriju te Strane.
- 9.3. Prilikom uspostavljanja ili održavanja svog jedinstvenog prozora, svaka Strana:
- (a) će nastojati da, prema potrebi, uključi Model podataka Svjetske carinske organizacije ili druge međunarodne standarde za elemente podataka;

- (b) će obezbijediti zaštitu i povjerljivost podataka razmijenjenih sa drugim jedinstvenim prozorima, kada je takva razmjena dozvoljena; i
 - (c) se podstiče da uvede referentni broj ili drugi alat za provjeru identiteta radi jedinstvene identifikacije podataka koji se odnose na pojedinačnu transakciju.
- 9.4 Kada jedinstveni prozor nije dostupan ili nije integrisan sa carinskim organima Strane, stav 3 se, prema potrebi, primjenjuje na sisteme carinskog upravljanja koji se koriste za obradu podataka u vezi sa uvozom, izvozom ili tranzitom robe preko njene teritorije.
- 9.5 Pored stavova 3 i 4, Strane će nastojati da:
- (a) razmjenjuju svoja iskustva u uspostavljanju ili održavanju jedinstvenog prozora i
 - (b) rade na usklađivanju elemenata podataka i carinskih procedura, u mjeri u kojoj je to izvodljivo.
- 9.6 Uzimajući u obzir interese mikro, malih i srednjih preduzeća (MSME), Strane će nastojati da omoguće trgovcima i drugim zainteresovanim subjektima da koriste pružaoce usluga za razmjenu podataka u njihovo ime sa jedinstvenim prozorom ili, kada jedinstveni prozor nije dostupan, sa sistemom carinskog upravljanja.³¹

Član 10: Elektronsko plaćanje

- 10.1 Za potrebe ovog člana:
- (a) „elektronsko plaćanje” označava prenos novčanog potraživanja od strane platioca prema licu koje je prihvatljivo primaocu plaćanja, a koji se vrši elektronskim putem, ali ne uključuje usluge provizije centralnih banaka koje podrazumijevaju poravnanje između pružalaca finansijskih usluga³²; i
 - (b) „samoregulatorna organizacija” označava nevladino tijelo koje je od strane Strane priznato kao samoregulatorno tijelo i koje, na osnovu zakona ili delegiranja od strane centralne ili regionalne vlade te Strane, vrši regulatorna ili nadzorna ovlašćenja nad pružiocima usluga elektronskog plaćanja ili pružiocima finansijskih usluga.
- 10.2 Imajući u vidu brz rast elektronskih plaćanja, naročito onih koje pružaju novi pružaoci usluga elektronskog plaćanja, Strane priznaju:
- (a) korist od podrške razvoju sigurnih, efikasnih, pouzdanih, bezbjednih, pristupačnih i dostupnih prekograničnih elektronskih plaćanja, kroz podsticanje usvajanja i primjene međunarodno prihvaćenih standarda, unaprjeđenje interoperabilnosti sistema elektronskog plaćanja i podsticanje korisnih inovacija i konkurencije u uslugama elektronskog plaćanja;

³¹ Radi veće pravne sigurnosti, ovaj stav ne sprečava Stranu da zahtijeva od pružalaca usluga da ispune određene proceduralne zahtjeve radi razmjene podataka sa jedinstvenim prozorom.

³² Radi veće pravne sigurnosti, ništa u ovom članu ne zahtijeva od Strane da dobavljačima usluga elektronskog plaćanja druge Strane koji nijesu osnovani na njenoj teritoriji omogući pristup platnim uslugama centralnih banaka koje uključuju poravnanje između pružalaca finansijskih usluga.

- (b) značaj omogućavanja pravovremenog uvođenja sigurnih, efikasnih, pouzdanih, bezbjednih, pristupačnih i dostupnih proizvoda i usluga elektronskog plaćanja;
i
- (c) značaj održavanja sigurnih, efikasnih, pouzdanih, bezbjednih i dostupnih sistema elektronskog plaćanja kroz zakone i propise koji, gdje je to primjereno, uzimaju u obzir rizike takvih sistema.

10.3 U skladu sa svojim zakonima i propisima, svaka Strana će nastojati da:

- (a) u skladu sa članom 18, učini svoje zakone i propise koji se odnose na elektronska plaćanja, uključujući one koji se odnose na regulatorna odobrenja, zahtjeve za licenciranje, postupke i tehničke standarde, javno dostupnim u razumnom roku;
- (b) blagovremeno donose odluke o regulatornim odobrenjima ili izdavanju licenci;
- (c) da, u pogledu relevantnih sistema elektronskog plaćanja, uzmu u obzir međunarodno prihvaćene standarde plaćanja radi omogućavanja veće interoperabilnosti između sistema elektronskog plaćanja; i
- (d) da podstiču pružaoce usluga elektronskog plaćanja i pružaoce finansijskih usluga da olakšaju veću interoperabilnost, konkurenciju, bezbjednost i inovacije u elektronskim plaćanjima, što može uključivati partnerstva sa trećim stranama, uz odgovarajuće upravljanje rizicima.

10.4 U skladu sa svim uslovima, ograničenjima, uslovljenostima ili kvalifikacijama utvrđenim u njenoj Listi obaveza (koncesija) prema GATS-u („Lista”), svaka Strana koja je u svojoj Listi preuzela obavezu u pogledu načina isporuke - Mode 3 (komercijalno prisustvo) koja obuhvata usluge elektronskog plaćanja, pod uslovima i na način koji obezbjeđuje nacionalni tretman pružiocima finansijskih usluga druge Strane koji su osnovani na njenoj teritoriji, odobriće pristup sistemima plaćanja i kliringa³³ kojima upravlja državni organ.³⁴

10.5 Strana koja nije preuzela obavezu iz stava 4 nastojaće da, u mjeri u kojoj je to praktično izvodljivo, postupi u skladu sa obavezom utvrđenom u tom stavu.

10.6 Radi veće pravne sigurnosti, ništa u stavovima 4 ili 5 ne obavezuje Stranu da dozvoli pružiocima usluga druge Strane obavljanje usluga za koje nije preuzela posebne obaveze u okviru GATS-a.

10.7 Pored člana 18, svaka Strana će, u mjeri u kojoj je to primjenjivo, preduzeti razumne mjere koje su joj dostupne kako bi obezbijedila da pravila opšte primjene koja usvajaju ili primjenjuju njena samoregulatorne organizacije budu bez odlaganja objavljena ili na drugi način javno dostupna.

³³ Radi veće pravne sigurnosti, pristup platnim i klirinškim sistemima može se odobriti putem: (a) direktnog pristupa; ili (b) indirektnog pristupa preko finansijskog dobavljača usluga koji ispunjava uslove za i ima direktan pristup u skladu sa pravom Strane.

³⁴ Izrazi korišćeni u ovom stavu tumače se u skladu sa GATS-om, uključujući Aneks o finansijskim uslugama.

- 10.8 Radi veće pravne sigurnosti, ništa u ovom članu ne sprečava Stranu da usvaja ili primjenjuje mjere kojima se uređuje potreba pribavljanja licenci ili dozvola, odnosno odobravanja zahtjeva za pristup.

DIO C

OTVORENOST I ELEKTRONSKA TRGOVINA

Član 11: Carinske dažbine na podatke koji se prenose elektronskim putem

11.1 Za potrebe ovog člana, termin “podaci koji se prenose elektronskim putem” (“electronic transmission”) označava bilo koji prenos koji se vrši elektromagnetnim putem i obuhvata sadržaj tog prenosa.

11.2 Strane potvrđuju značaj Programa rada o elektronskoj trgovini ([WT/L/274](#)) i prepoznaju da je praksa neuvođenja carinskih dažbina na elektronske prenose imala važnu ulogu u razvoju digitalne ekonomije.

11.3 Nijedna Strana neće uvoditi carinske dažbine na elektronske prenose između lica jedne Strane i lica druge Strane.

11.4 Radi veće pravne sigurnosti, stav 3 ne sprečava Stranu da uvede unutrašnje poreze, naknade ili druge dažbine na elektronske prenose na način koji nije u suprotnosti sa Sporazumom STO.

11.5 Uzimajući u obzir razvojnu prirodu elektronske trgovine i digitalne tehnologije, Strane će preispitati ovaj član u petoj godini nakon datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma, a periodično i nakon toga, radi procjene uticaja ovog člana i razmatranja potrebe za eventualnim izmjenama.

Član 12: Otvoreni podaci državnih organa³⁵

12.1 Za potrebe ovog člana, „metapodaci” označavaju strukturne ili opisne informacije o podacima, kao što su sadržaj, format, izvor, prava, tačnost, porijeklo, učestalost, periodičnost, nivo detaljnosti, izdavač ili odgovorno lice, kontakt informacije, metod prikupljanja ili kontekst.

12.2 Ovaj član se primjenjuje na mjere koje usvaja ili primjenjuje Strana u pogledu podataka koje posjeduje njena centralna vlada, čije objavljivanje nije ograničeno njenim zakonodavstvom i koje ta Strana čini digitalno dostupnim za javni pristup i korišćenje (u daljem tekstu: „podaci državnih organa”).

12.3 Strane priznaju korist od toga da se podaci koje posjeduju regionalne ili lokalne vlasti učine digitalno dostupnim za javni pristup i korišćenje na način koji je u skladu sa stavovima 4 do 6.

12.4 Strane priznaju da olakšavanje javnog pristupa i korišćenja podataka državnih organa podstiče ekonomski i društveni razvoj, konkurentnost i inovacije. U tom cilju, Strane se

³⁵ Radi veće pravne sigurnosti, ovaj član ne dovodi u pitanje pravo Strane koje se odnosi na intelektualnu svojinu i zaštitu ličnih podataka.

podstiču da prošire obuhvat takvih podataka, između ostalog, kroz saradnju i konsultacije sa zainteresovanim subjektima.

- 12.5 U mjeri u kojoj Strana odluči da podatke državnih organa učini digitalno dostupnim za javni pristup i korišćenje, nastojće, u mjeri u kojoj je to praktično izvodljivo, da obezbijedi da takvi podaci budu:
- (a) dostupni u mašinski čitljivom i otvorenom formatu;
 - (b) pretraživi i lako dostupni;
 - (c) ažurirani, gdje je primjenjivo, u razumnom roku;
 - (d) praćeni metapodacima koji su, u mjeri u kojoj je to izvodljivo, zasnovani na uobičajeno korišćenim formatima koji omogućavaju korisniku da razumije i koristi podatke; i
 - (e) opšte dostupni bez naknade ili uz razumnu naknadu za korisnika.
- 12.6 U mjeri u kojoj Strana odluči da podatke državnih organa učini digitalno dostupnim za javni pristup i korišćenje, nastojće da izbjegne uvođenje uslova koji neopravdano sprečavaju ili ograničavaju korisnika tih podataka da:
- (a) reprodukuje, redistribuira ili ponovo objavljuje podatke;
 - (b) grupiše podatke; ili
 - (c) koristi podatke u komercijalne i nekomercijalne svrhe, uključujući i u procesu izrade novog proizvoda ili usluge.³⁶
- 12.7 Strane će nastojati da sarađuju po pitanjima koja olakšavaju i proširuju javni pristup i korišćenje podataka državnih organa (javne uprave), uključujući razmjenu informacija i iskustava o praksama i politikama, u cilju podsticanja razvoja elektronske trgovine i stvaranja poslovnih prilika, posebno za mikro, mala i srednja preduzeća (MMSE).

Član 13: Pristup internetu i njegovo korišćenje za potrebe elektronske trgovine

- 13.1 Za potrebe ovog člana, „krajnji korisnik” označava lice koje kupuje ili se pretplaćuje na uslugu pristupa internetu od pružaoca usluge pristupa internetu.
- 13.2 Strane priznaju koristi koje proizlaze iz mogućnosti da krajnji korisnici na njihovim teritorijama:
- (a) pristupaju i koriste zakonite usluge i aplikacije po svom izboru dostupne na internetu, uz razumno upravljanje mrežom koje ne blokira niti usporava internet saobraćaj radi sticanja nepoštene komercijalne prednosti³⁷;
 - (b) povezuju uređaje po svom izboru na internet, pod uslovom da ti uređaji ne ugrožavaju mrežu; i

³⁶ Radi veće pravne sigurnosti, ništa u ovom stavu ne sprečava Stranu da zahtijeva od korisnika takvih podataka da obezbijedi poveznicu (link) ka izvornim izvorima.

³⁷ Za potrebe ovog podstva, Strane priznaju da pružalac usluga pristupa internetu koji svojim krajnjim korisnicima nudi određene sadržaje, ne postupa suprotno ovom principu.

- (c) imaju pristup transparentnim i jasnim informacijama o praksama upravljanja mrežom koje primjenjuje njihov pružalac usluge pristupa internetu.
- 13.3 Radi veće pravne sigurnosti, ništa u stavu 2 ne obavezuje Stranu da usvoji, izmijeni ili zadrži određenu mjeru radi sprovođenja principa utvrđenih u tom stavu.

DIO D

POVJERENJE I ELEKTRONSKA TRGOVINA

Član 14: Zaštita potrošača na internetu

- 14.1 Za potrebe ovog člana, „obmanjujuće, prevarne i lažne komercijalne aktivnosti” uključuju:
- (a) davanje materijalno netačnih izjava³⁸, uključujući implicitne činjenične netačnosti, ili lažne tvrdnje u vezi sa pitanjima kao što su svojstva, cijena, namjena, količina ili porijeklo robe ili usluga;
 - (b) oglašavanje robe ili usluga za isporuku bez namjere ili razumne mogućnosti isporuke;
 - (c) neisporučivanje robe ili nepružanje usluga potrošaču nakon što je izvršeno plaćanje od strane potrošača, osim ako je to opravdano razumnim okolnostima;
i
 - (d) naplaćivanje potrošaču za robu ili uslugu koja nije tražio.
- 14.2 Strane priznaju značaj transparentnih i djelotvornih mjera koje jačaju povjerenje i sigurnost potrošača u elektronsku trgovinu. U tom cilju, svaka Strana će usvojiti ili primijeniti mjere kojima se zabranjuju obmanjujuće, prevarne i lažne komercijalne aktivnosti koje prouzrokuju štetu ili potencijalnu štetu potrošačima koji učestvuju u elektronskoj trgovini.³⁹
- 14.3 Radi zaštite potrošača koji učestvuju u elektronskoj trgovini, svaka Strana će nastojati da usvoji ili primjeni mjere koje imaju za cilj da obezbijede:
- (a) da dobavljači roba ili usluga postupaju pošteno i iskreno prema potrošačima;
 - (b) da dobavljači roba ili usluga obezbijede potpune, tačne i transparentne informacije o toj robi ili uslugama, uključujući sve uslove kupovine; i
 - (c) bezbjednost roba i, gdje je primjenjivo, usluga tokom uobičajene ili razumno predvidive upotrebe.
- 14.4 Strane priznaju značaj obezbjeđivanja potrošačima koji učestvuju u elektronskoj trgovini nivo zaštite potrošača koji nije niži od onog koji se obezbjeđuje potrošačima koji učestvuju u drugim oblicima trgovine.

³⁸ Za potrebe ovog člana, „materijalno netačne izjave” označavaju netačne izjave koje bi vjerovatno mogle uticati na ponašanje potrošača ili njegovu odluku da koristi ili kupi robu ili uslugu.

³⁹ Za potrebe ovog člana, izraz „učestvovanje u elektronskoj trgovini” obuhvata i fazu prije zaključenja transakcije u elektronskoj trgovini.

- 14.5 Strane priznaju značaj saradnje između njihovih nadležnih organa za zaštitu potrošača ili drugih relevantnih tijela, uključujući razmjenu informacija i iskustava, kao i saradnju u odgovarajućim slučajevima od zajedničkog interesa u vezi sa kršenjem prava potrošača u odnosu na elektronsku trgovinu, u cilju jačanja zaštite potrošača na internetu, gdje je to zajednički dogovoreno.
- 14.6 Svaka Strana će promovisati pristup i podizanje svijesti o mehanizmima za zaštitu prava potrošača i pravnu zaštitu, uključujući i za potrošače koji obavljaju prekogranične transakcije.

Član 15: Neželjene komercijalne elektronske poruke

- 15.1 Za potrebe ovog člana:
- (a) „komercijalna elektronska poruka” označava elektronsku poruku koja se šalje u komercijalne svrhe na elektronsku adresu nekog lica ⁴⁰ putem telekomunikacione usluge, uključujući najmanje elektronsku poštu i, u mjeri predviđenoj zakonima ili propisima Strane, druge vrste elektronskih poruka; i
 - (b) „neželjena komercijalna elektronska poruka” označava komercijalnu elektronsku poruku koja se šalje bez saglasnosti primaoca ili uprkos njegovom izričitom odbijanju.
- 15.2 Strane priznaju značaj promovisanja povjerenja i sigurnosti u elektronskoj trgovini, uključujući putem transparentnih i djelotvornih mjera kojima se ograničavaju neželjene komercijalne elektronske poruke. U tom cilju, svaka Strana će usvojiti ili održavati mjere kojima se:
- (a) zahtijeva od pošiljalaca komercijalnih elektronskih poruka da omoguće primaocima da spriječe dalje primanje takvih poruka;
 - (b) zahtijeva saglasnost primalaca, u skladu sa njenim zakonima ili propisima, za prijem komercijalnih elektronskih poruka; ili
 - (c) na drugi način obezbjeđuje svođenje neželjenih komercijalnih elektronskih poruka na najmanju moguću mjeru.
- 15.3 Svaka Strana će nastojati da obezbijedi da komercijalne elektronske poruke budu jasno prepoznatljive kao takve, da jasno naznačavaju u čije ime se šalju i da sadrže potrebne informacije koje omogućavaju primaocima da, bez naknade i u bilo kom trenutku, zatraže prestanak slanja tih poruka
- 15.4 Svaka Strana će obezbijediti pristup pravnim sredstvima ili drugim mehanizmima zaštite protiv pošiljalaca neželjenih komercijalnih elektronskih poruka koji nijesu usklađeni sa mjerama usvojenim ili održanim u skladu sa stavom 2.

⁴⁰ Radi veće sigurnosti, „elektronska adresa nekog lica” ne obuhvata IP adresu.

- 15.5 Strane će nastojati da sarađuju u odgovarajućim slučajevima od zajedničkog interesa u vezi sa regulisanjem neželjenih komercijalnih elektronskih poruka.

Član 16: Zaštita ličnih podataka

- 16.1 Za potrebe ovog člana, „lični podaci” označavaju sve informacije koje se odnose na identifikovano ili neidentifikovano fizičko lice.
- 16.2 Strane priznaju da snažna i djelotvorna zaštita ličnih podataka i povezanih prava pojedinaca doprinosi jačanju povjerenja i sigurnosti potrošača u digitalnoj ekonomiji.
- 16.3 Svaka Strana će usvojiti ili održavati pravni okvir kojim se obezbjeđuje zaštita ličnih podataka korisnika elektronske trgovine.⁴¹
- 16.4 Prilikom razvoja svog pravnog okvira za zaštitu ličnih podataka, svaka Strana treba da uzme u obzir principe i smjernice koje su razvila relevantna međunarodna tijela ili organizacije.
- 16.5 Svaka Strana će nastojati da osigura da njen pravni okvir koji je usvojen ili primjenjen u skladu sa stavom 3, obezbjeđuje nediskriminatornu zaštitu ličnih podataka fizičkih lica.
- 16.6 Svaka Strana će objaviti informaciju o zaštiti ličnih podataka koju pruža korisnicima elektronske trgovine, uključujući smjernice o tome kako:
- (a) fizičko lice može ostvariti pravnu zaštitu; i
 - (b) privredni subjekti mogu postupati u skladu sa propisanim uslovima.
- 16.7 Priznajući da Strane mogu primjenjivati različite pravne pristupe zaštiti ličnih podataka, svaka Strana treba da podstiče razvoj mehanizama za unaprjeđenje kompatibilnosti između tih različitih režima.
- 16.8 Mehanizmi iz stava 7 mogu uključivati priznavanje regulatornih ishoda, bilo da se oni odobravaju autonomno ili na osnovu međusobnog aranžmana, ili kroz šire međunarodne okvire.
- 16.9 Strane će nastojati razmjenjivati informacije o mehanizmima o kojima je riječ u stavu 7, a koji se primjenjuju u okviru njihovih nadležnosti.

Član 17: Sajber bezbjednost

- 17.1 Strane priznaju da prijetnje sajber bezbjednosti podrivaju povjerenje u elektronsku trgovinu.
- 17.2 Strane dalje priznaju promjenljivu prirodu sajber prijetnji. U cilju identifikovanja i ublažavanja sajber prijetnji, a time i olakšavanja elektronske trgovine, Strane će nastojati da:

⁴¹ Radi veće pravne sigurnosti, Strana može postupiti u skladu sa ovim stavom usvajanjem ili primjenom mjera, ili kombinacije mjera, kao što su sveobuhvatan zakon o privatnosti, zakoni o zaštiti ličnih podataka, sektorski zakoni koji uređuju privatnost ili drugi propisi kojima se uređuju povrede privatnosti.

- (a) jačaju kapacitete svojih nacionalnih tijela nadležnih za odgovor na incidente u oblasti sajber bezbjednosti; i
 - (b) sarađuju radi, identifikovanja i ublažavanja zlonamjernih upada ili širenja zlonamjernog koda koji utiču na elektronske mreže Strane i blagovremenog rješavanja incidenata u okviru sajber bezbjednosti, te dijeljenja informacija radi podizanja svijesti i razmjene najboljih praksi.
- 17.3 Imajući u vidu rastuću prirodu sajber prijetnji i njihov negativan uticaj na elektronsku trgovinu, Strane priznaju značaj pristupa zasnovanih na procjeni rizika u odgovoru na takve prijetnje, uz istovremeno svođenje trgovinskih prepreka na najmanju moguću mjeru. Shodno tome, radi identifikovanja i zaštite od rizika u oblasti sajber bezbjednosti, otkrivanja događaja povezanih sa sajber bezbjednošću, reagovanja na incidente sajber bezbjednosti i oporavka od njih, svaka Strana će nastojati da koristi, kao i da podstiče privredne subjekte u svojoj nadležnosti da koriste, pristupe zasnovane na procjeni rizika koji se oslanjaju na najbolje prakse upravljanja rizikom i na standarde razvijene na transparentan, otvoren i način zasnovan na konsenzusu.

DIO E

TRANSPARENTNOST, SARADNJA I RAZVOJ

Član 18: Transparentnost

U skladu sa članom III GATS-a i članom X GATT-a iz 1994. godine, svaka Strana će bez odlaganja objaviti ili na drugi način učiniti javno dostupnim, a osim u hitnim situacijama najkasnije do momenta njihovog stupanja na snagu, sve mjere opšte primjene koje se odnose na ili utiču na sprovođenje ovog Sporazuma.

Član 19: Saradnja

- 19.1 Prepoznajući globalnu prirodu elektronske trgovine, Strane će nastojati da:
- (a) zajednički rade na olakšavanju korišćenja elektronske trgovine i pristupa iste, za sve građane, a naročito za nedovoljno zastupljene grupe i mikro, mala i srednja preduzeća (MMSE);
 - (b) razmjenjuju informacije i iskustva o zakonima, propisima i politikama koje se odnose na elektronsku trgovinu; i
 - (c) aktivno učestvuju u regionalnim i multilateralnim forumima radi promocije razvoja elektronske trgovine.
- 19.2 Oblasti saradnje za potrebe stava 1 mogu uključivati:
- (a) zaštitu ličnih podataka;
 - (b) zaštitu potrošača na internetu, uključujući mehanizme za ostvarivanje prava potrošača i jačanje povjerenja potrošača;
 - (c) neželjene komercijalne elektronske poruke;

- (d) bezbjednost elektronskih komunikacija;
 - (e) konkurenciju na digitalnim tržištima;
 - (f) elektronsku autentifikaciju;
 - (g) prekogranične logističke usluge, uključujući multimodalni transport, kao i saradnju između logističkih i poštanskih usluga;
 - (h) olakšavanje trgovine u okviru prekogranične elektronske trgovine, uključujući korišćenje carinskih skladišta ili slobodnih zona, i regulatornu saradnju u oblastima kao što su razmjena podataka i upozoravanje na rizike u vezi sa bezbjednošću proizvoda; i
 - (i) svaku drugu oblast o kojoj se Strane zajednički dogovore.
- 19.3 Svaka Strana će, u okviru svojih raspoloživih resursa, uspostaviti ili održavati kontakt tačku ili kontakt tačke koje će:
- (a) biti nadležne za svaku notifikaciju ili postupak konsultacija u vezi sa sprovođenjem ovog Sporazuma; i
 - (b) odgovarati na razumne upite druge Strane o pitanjima obuhvaćenim ovim Sporazumom.

Član 20: Razvoj

- 20.1 Strane priznaju:
- (a) značaj jačanja međunarodnih napora na smanjenju digitalnog jaza i omogućavanju inkluzivne digitalne ekonomije; i
 - (b) doprinos pravila o elektronskoj trgovini u prevazilaženju izazova u digitalnoj trgovini i promovisanju inkluzivnog rasta elektronske trgovine.
- 20.2 Strane priznaju svoju ulogu u podršci zemljama u razvoju i nerazvijenim zemljama Stranama, da djelotvorno učestvuju i iskoriste mogućnosti rasta u elektronskoj trgovini i digitalnoj ekonomiji, uključujući kroz bolji pristup digitalnim ekosistemima i infrastrukturi, kao i kroz podršku njihovim građanima i mikro, malim i srednjim preduzećima (MSME).
- 20.3 Strane priznaju značaj tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta za Strane koje su zemlje u razvoju i nerazvijene zemlje u sprovođenju ovog Sporazuma.
- 20.4 Pomoć i podrška za izgradnju kapaciteta ⁴² treba da da budu pružene kako bi se pomoglo Stranama koje su zemlje u razvoju i nerazvije zemljeda sprovedu odredbe ovog Sporazuma, u skladu sa prirodom i obimom tih odredaba.
- 20.5 Strane priznaju da Stranama - zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama može biti potreban produženi vremenski period ili sticanje kapaciteta za sprovođenje,

⁴² Za potrebe ovog člana, pomoć i podrška za izgradnju kapaciteta mogu imati oblik tehničke, finansijske ili bilo koje druge međusobno dogovorene vrste pomoći.

kroz pomoć i podršku za izgradnju kapaciteta, radi implementacije određenih obaveza iz ovog Sporazuma.

- 20.6 Svaka Strana koja je država u razvoju i nerazvijena država može, na datum stupanja na snagu ovog Sporazuma za tu Stranu, samostalno odrediti bilo koju odredbu ovog Sporazuma za koju joj je za sprovođenje potreban period duži od pet godina, podnošenjem popisa takvih odredaba Komitetu.
- 20.7 Svaka Strana koja je država u razvoju i nerazvijena država može produžiti, za do dvije dodatne godine, period implementacije za bilo koju odredbu koja je samostalno određena u skladu sa stavom 6. Takva Strana će obavijestiti Komitet o svakom produženju najkasnije 120 dana prije isteka prvobitnog perioda implementacije, uz navođenje razloga za produženje i relevantnih mjera potrebnih za završetak implementacije.
- 20.8 Strane koje su razvijene zemlje, kao i Strane zemlje u razvoju, koje su u mogućnosti da to urade, podstiču se da pruže podršku Stranama-zemljama u razvoju i nerazvijenim zemljama, za sprovođenje ili ažuriranje procjene potreba radi identifikovanja nedostataka u kapacitetima za primjenu ovog Sporazuma, bilo bilateralno ili kroz relevantne međunarodne organizacije.
- 20.9 Rezultati svake procjene potreba sprovedene ili ažurirane u skladu sa stavom 8 treba da budu osnova za samostalno određivanje odredaba od Strane-zemlje u razvoju ili najmanje razvijene zemlje u skladu sa stavom 6, kao i za produženje perioda implementacije u skladu sa stavom 7.
- 20.10 Strane priznaju značaj tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta za punu implementaciju svih odredaba ovog Sporazuma. U tom cilju, Strane-zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje mogu identifikovati svaku odredbu ovog Sporazuma u pogledu koje bi im tehnička pomoć i izgradnja kapaciteta bile od najveće koristi. Strane koje su razvijene zemlje, kao i zemlje u razvoju koje su u mogućnosti da to učine, saglasne su da olakšaju pružanje pomoći i podrške za izgradnju kapaciteta u vezi sa takvim odredbama, bilo bilateralno ili putem odgovarajućih međunarodnih organizacija, pod uslovima koji su međusobno dogovoreni i uzimajući u obzir posebne potrebe i prioritete Strana koje su zemalje u razvoju i nerazvijene zemalje.
- 20.11 Strane će nastojati da primjenjuju sljedeće principe u pružanju pomoći i podrške za izgradnju kapaciteta u vezi sa sprovođenjem ovog Sporazuma:
 - (a) uzimanje u obzir ukupnog razvojnog okvira zemalja i regiona korisnika i, gdje je to relevantno i primjereno, postojećih programa reformi i tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta;
 - (b) uključivanje, gdje je to relevantno i primjereno, aktivnosti usmjerene na rješavanje regionalnih i subregionalnih izazova i unaprjeđenje regionalne i subregionalne integracije;
 - (c) razmatranje aktivnosti privatnog sektora, u mjeri u kojoj je to moguće, prilikom razvoja programa ili aktivnosti izgradnje kapaciteta; i

- (d) promovisanje međusobne koordinaciju Strana, kao i Strana i drugih relevantnih institucija, uključujući regionalne ekonomske zajednice, radi obezbjeđivanja maksimalne efikasnosti i rezultata ove pomoći. U tom cilju:
- (i) koordinacija treba da ima za cilj izbjegavanje preklapanja i dupliranja u programima pomoći, kao i neusklađenosti u aktivnostima reformi, kroz blisku koordinaciju intervencija tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta;
 - (ii) relevantni globalni i regionalni programi vezani za trgovinu treba da budu uzeti u obzir kao dio ovog procesa koordinacije, uključujući one koji su posebno usmjereni na Strane-nerazvijene zemlje; i
 - (iii) Strane treba da promovišu internu koordinaciju između svojih trgovinskih i razvojnih službi u sprovođenju ovog Sporazuma i odredaba o pružanju tehničke pomoći i izgradnji kapaciteta.
- 20.12 Član 27 se ne primjenjuje na rješavanje sporova protiv Strane-nerazvijene zemlje u vezi sa bilo kojom odredbom ovog Sporazuma u periodu od sedam godina od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma za tu Stranu.
- 20.13 Član 27 se ne primjenjuje na rješavanje sporova protiv Strane-zemlje u razvoju u vezi sa odredbom ovog Sporazuma za koju je ona samostalno odredila ili produžila period implementacije u skladu sa stavovima 6 ili 7, tokom trajanja perioda implementacije koji se primjenjuje na tu odredbu.
- 20.14 Bez obzira na prelazni period iz stava 12, prije nego što Strana zatraži konsultacije u skladu sa članom 27 u vezi sa mjerom za Stranu-nerazvijenu zemlju, kao i u svim fazama naknadnog postupka rješavanja sporova, ona će posebno uzeti u obzir specifičnu situaciju Strana-nerazvijenih zemlja. U tom smislu, Strane će pokazati dužnu uzdržanost pri pokretanju pitanja u skladu sa članom 27 koja se odnose na Strane koje su nerazvijene zemlje.
- 20.15 Strane priznaju značaj transparentnosti u pružanju pomoći i podrške za izgradnju kapaciteta radi olakšavanja djelotvorne implementacije ovog Sporazuma. U tom cilju, Strane će nastojati da na prvom sastanku Komiteta i redovno nakon toga raspravljaju o relevantnim informacijama⁴³ o njihovim postojećim i novim programima tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta. Radi unapređenja ove rasprave, prije prve posebne sjednice Komiteta i redovno nakon toga, svaka Strana-razvijena zemlja dostaviće opis relevantnih programa tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta. Strane - zemlje u razvoju i nerazvijene zemlje koje su primile tehničku pomoć i pomoć za izgradnju kapaciteta podstiču se da podijele svoja iskustva. Strane namjeravaju da koriste ove dostavljene informacije kako bi bolje razumjele da li postojeći programi zadovoljavaju potrebe koje izražavaju Strane-zemlje u razvoju i nerazvijene zemlje. Strane koje su zemlje u razvoju koje se izjasne da su u mogućnosti da pružaju pomoć i podršku za izgradnju kapaciteta podstiču se da Komitetu dostave informacije navedene u stavu 15.

⁴³ Radi veće pravne sigurnosti, „relevantne informacije” mogu uključivati: (a) opis pružene pomoći ili podrške za izgradnju kapaciteta; (b) informacije o načinu podnošenja zahtjeva za takvu pomoć ili pristup njoj, uključujući kontakt tačku ili kontakt tačke Strane; i (c) listu korisnika takve pomoći ili podrške.

- 20.16 Komitet će učiniti dostupnim na internetu informacije dostavljene u skladu sa stavovima 15 i 16, zajedno sa informacijama o relevantnim aktivnostima međunarodnih organizacija.
- 20.17 Strane-zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje koje namjeravaju da koriste relevantnu pomoć i podršku za izgradnju kapaciteta dostaviće Komitetu informacije o kontakt tački ili kontakt tačkama organa ili organa nadležnih za koordinaciju i određivanje prioriteta takve pomoći i podrške.
- 20.18 Za potrebe ovog člana, gdje je to primjenjivo, Komitet će održavati najmanje jednu posebnu sjednicu godišnje radi:
- (a) praćenja tehničke pomoći ili podrške za izgradnju kapaciteta u vezi sa sprovođenjem obaveza za koje su periodi implementacije samostalno određeni ili produženi u skladu sa stavovima 6 ili 7;
 - (b) razmatranja pitanja u vezi sa sprovođenjem odredaba ovog Sporazuma;
 - (c) razmatranja napretka u pogledu tehničke pomoći ili podrške za izgradnju kapaciteta za sprovođenje ovog Sporazuma, uključujući slučajeve kada Strane koje su zemlje u razvoju ili najmanje razvijene zemlje ne primaju adekvatnu pomoć i podršku za izgradnju kapaciteta; i
 - (d) olakšavanja razmjene relevantnih iskustava, izazova, uspjeha i informacija među Stranama.

DIO F

TELEKOMUNIKACIJE

Član 21: Telekomunikacije

- 21.1 Za potrebe ovog člana i Aneksa:
- (a) „bitni objekti” označavaju objekte javne telekomunikacione prenosne mreže ili usluge koji:
 - (i) su isključivo ili pretežno obezbijeđeni od strane jednog ili ograničenog broja dobavljača; i
 - (ii) ne mogu biti ekonomski ili tehnički zamjenjivi na izvodljiv način radi pružanja usluge;
 - (b) (b) „značajni dobavljač” označava dobavljača koji ima sposobnost da bitno utiče na uslove učešća (uzimajući u obzir cijenu i ponudu) na relevantnom tržištu osnovnih telekomunikacionih usluga, kao rezultat: (i) kontrole nad suštinskim objektima; ili
 - (ii) korišćenja sopstvenog položaja na tržištu;

- (c) „mrežni element” označava objekat ili opremu koja se koristi u pružanju javne telekomunikacione usluge, uključujući funkcionalnosti, funkcije i mogućnosti koje se obezbjeđuju putem tog objekta ili opreme; i
 - (d) „korisnik” označava korisnika usluge i pružaoca usluge.
- 21.2 Svaka Strana preuzima obaveze utvrđene u Aneksu.^{44, 45}
- 21.3 Svaka Strana će obezbijediti da njen regulatorni organ za telekomunikacije nema finansijski interes, niti upravljačku ili operativnu ulogu kod dobavljača javnih telekomunikacionih mreža i usluga. Ovaj stav se ne tumači kao zabrana da državni organ Strane, koji nije njen regulatorni organ za telekomunikacije, ima vlasnički udio kod takvog dobavljača.
- 21.4 Svaka Strana će obezbijediti da njen regulatorni organ za telekomunikacije ima ovlaštenja da obavlja funkcije koje su mu zakonom dodijeljene, uključujući mogućnost izricanja sankcija, i da ta ovlaštenja vrši transparentno i blagovremeno.
- 21.5 Svaka Strana će učiniti javno dostupnim, u lako dostupnom i jasnom obliku, funkcije koje obavlja njen regulatorni organ za telekomunikacije.
- 21.6 Svaka Strana će nastojati da:
- (a) obezbijedi da se raspodjela frekvencijskih opsega za javne telekomunikacione usluge sprovodi kroz otvoren postupak koji uzima u obzir javni interes, uključujući promovisanje konkurencije; i
 - (b) vrši takvu raspodjelu korišćenjem tržišnih pristupa, kao što su postupci nadmetanja gdje je to primjereno.
- 21.7 Svaka Strana će ovlastiti svoj regulatorni organ za telekomunikacije da:
- (a) utvrdi koji su suštinski objekti dužni da budu dostupni od strane značajnog dobavljača drugim dobavljačima javnih telekomunikacionih usluga pod razumnim, nediskriminatornim i transparentnim uslovima i odredbama, u svrhu pružanja javnih telekomunikacionih usluga; i
 - (b) zahtijeva od značajnog dobavljača da ponudi pristup, na razdvojenoj (unbundled) osnovi, svojim mrežnim elementima koji predstavljaju suštinske objekte, pod razumnim, nediskriminatornim i transparentnim uslovima i odredbama, u svrhu pružanja javnih telekomunikacionih usluga.
- 21.8 Dobavljač javnih telekomunikacionih usluga ima pravo na pravni lijek, u razumnom roku, pred regulatornim organom za telekomunikacije Strane ili drugi nadležni organ

⁴⁴ U mjeri u kojoj nije u suprotnosti sa listom specifičnih obaveza Strane u okviru GATS-a: (a) Aneks se, za svaku Stranu, ne primjenjuje na usluge emitovanja (broadcasting services) kako su definisane u njenim zakonima ili propisima; (b) ruralni lokalni operateri mogu biti izuzeti od strane regulatornog organa za telekomunikacije Strane, na ograničen vremenski period, od obaveza utvrđenih u stavu 2.2 Aneksa u pogledu međupovezivanja sa konkurentskim lokalnim operaterima. Ruralna telefonska preduzeća nijesu obavezna da obezbijede međupovezivanje sa konkurentskim lokalnim operaterima na način propisan u stavu 2.2 Aneksa sve dok ih na to ne obaveže regulatorni organ za telekomunikacije Strane; i (c) stav 2.2 Aneksa primjenjuje se samo na značajnog dobavljača koji ima kontrolu nad suštinskim objektima.

⁴⁵ Radi veće pravne sigurnosti, ništa u ovom članu ili Aneksu ne tumači se kao obaveza Strana da preuzmu dodatne specifične obaveze u pogledu pristupa tržištu ili nacionalnog tretmana u okviru GATS-a.

radi rješavanja sporova sa drugim dobavljačima javnih telekomunikacionih usluga u vezi sa zahtjevima utvrđenim u stavu 7.

- 21.9 Kada regulatorni organ za telekomunikacije ili drugi nadležni organ odbije da pokrene bilo kakvu radnju u vezi sa zahtjevom za rješavanje spora iz stava 8, on će, na zahtjev dobavljača uključenog u spor, dostaviti pisano obrazloženje te odluke u razumnom roku.
- 21.10 Dobavljač javnih telekomunikacionih usluga uključen u spor iz stava 8 ne može biti spriječen da pokrene postupak pred sudskim organima Strane.

DIO G

IZUZEĆA

Član 22: Generalna izuzeća

Za potrebe ovog Sporazuma, član XX GATT-a iz 1994. i njegova interpretativna napomena, kao i član XIV GATS-a, primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Član 23: Izuzeća u pogledu bezbjednosti

Za potrebe ovog Sporazuma, član XXI GATT-a iz 1994. i član XIV bis GATS-a primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Član 24: Prudencijalne mjere

Za potrebe ovog Sporazuma, stav 2 Aneksa GATS-a o finansijskim uslugama primjenjuje se *mutatis mutandis*.

Član 25: Izuzeća u pogledu zaštite ličnih podataka

Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava Stranu da usvaja ili održava mjere koje se odnose na zaštitu ličnih podataka i privatnosti, uključujući u pogledu prekograničnog prenosa podataka, pod uslovom da pravo te Strane predviđa instrumente koji omogućavaju prenos pod uslovima opšte primjene⁴⁶ radi zaštite prenesenih podataka.

Član 26: Autohtoni narodi

- 26.1 Pod uslovom da se takve mjere ne koriste kao sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije prema licima druge Strane ili kao prikriveno ograničenje trgovine elektronskim putem, ništa u ovom Sporazumu ne sprečava Stranu da usvaja ili održava mjere koje smatra potrebnim radi davanja povoljnijeg tretmana autohtonim narodima na svojoj teritoriji u pogledu pitanja obuhvaćenih ovim Sporazumom, uključujući u cilju ispunjavanja obaveza iz svojih zakonskih, ustavnih ili ugovornih aranžmana sa tim autohtonim narodima.

⁴⁶ Radi veće pravne sigurnosti, „uslovi opšte primjene“ odnose se na uslove koji su formulisani u objektivnim terminima, koji se primjenjuju horizontalno na neidentifikovan broj privrednih subjekata i koji, stoga, obuhvataju niz situacija i slučajeva.

- 26.2 Tumačenje zakonskih, ustavnih ili ugovornih aranžmana Strane sa autohtonim narodima na njenoj teritoriji, uključujući prirodu prava i obaveza koje iz tih aranžmana proizilaze, ne podliježe rješavanju sporova u skladu sa članom 27. Član 27 se u ostalom primjenjuje na ovaj član.

DIO H

INSTITUCIONALNI ARANŽMANI I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 27: Rješavanje sporova

- 27.1 Član XXII i XXIII GATT-a iz 1994. ili član XXII i XXIII GATS-a, kako su dodatno razrađeni i primijenjeni Sporazumom o pravilima i procedurama za rješavanje sporova (DSU), primjenjuju se na konsultacije i rješavanje sporova koji proizilaze iz ovog Sporazuma.
- 27.2 Sporazum o pravilima i postupcima za rješavanje sporova (DSU) primjenjuje se na sporove pokrenute u skladu sa stavom 1.

Član 28: Komitet za trgovinske aspekte elektronske trgovine

- 28.1 Osniva se Komitet za trgovinske aspekte elektronske trgovine, koji je otvoren za učešće svih Strana. Komitet bira svog predsjedavajućeg i potpredsjedavajućeg i sastaje se po potrebi ili kako je predviđeno ovim Sporazumom, ali najmanje jednom godišnje. Komitet utvrđuje svoja pravila postupanja.
- 28.2 Komitet obavlja odgovornosti koje su mu dodijeljene ovim Sporazumom ili od strane Strana i omogućava Stranama konsultacije o svim pitanjima u vezi sa funkcionisanjem ili sprovođenjem ovog Sporazuma.
- 28.3 Komitet može uspostaviti ili uputiti pitanja na razmatranje pomoćnim tijelima koja smatra odgovarajućim. Sva pomoćna tijela podnose izvještaj Komitetu.
- 28.4 Komitet prati funkcionisanje i sprovođenje ovog Sporazuma i o tome podnosi godišnji izvještaj Generalnom savjetu, uključujući i izvještaj o sprovođenju i efektivnosti programa i aktivnosti tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta.
- 28.5 Komitet vodi evidenciju svih notifikacija o produženju roka, primljenih u skladu sa članom 20.7 i prati dalje sprovođenje svih relevantnih mjera potrebnih za implementaciju odredaba na koje se takva obavještenja odnose.
- 28.6 Svaka članica STO-a koja nije Strana ovog Sporazuma ima pravo da učestvuje u Komitetu kao posmatrač, uz podnošenje pisanog obavještenja Komitetu. Svaki STO posmatrač može podnijeti pisani zahtjev Komitetu za učešće u Komitetu kao posmatrač i može mu biti dodijeljen status posmatrača od strane Komiteta.

Član 29: Prihvatanje i stupanje na snagu

- 29.1 Svaka članica STO-a može prihvatiti ovaj Sporazum. Prihvatanje se vrši deponovanjem instrumenta o prihvatanju ovog Sporazuma kod Generalnog direktora STO-a.

- 29.2 Ovaj Sporazum stupa na snagu, za one članice STO-a koje su ga prihvatile, 30. dana nakon datuma deponovanja 45. instrumenta o prihvatanju.⁴⁷ Nakon toga, ovaj Sporazum stupa na snagu za svakou drugu članicu STO-a 30. dana nakon datuma deponovanja instrumenta o prihvatanju te članice.

Član 30: Primjena

Svaka Strana će sprovoditi ovaj Sporazum od dana njegovog stupanja na snagu. Strane koje su zemlje u razvoju i nerazvijene zemlje koje odluče da koriste član 20, sprovodiće ovaj Sporazum u skladu sa tim članom.

Član 31: Rezerve

Rezerve se ne mogu stavljati u odnosu na bilo koju odredbu ovog Sporazuma bez saglasnosti drugih Strana.

Član 32: Izmjene

- 32.1 Strane mogu izmijeniti ovaj Sporazum. Odluka Komiteta o usvajanju izmjene i njenom podnošenju Stranama na prihvatanje donosi se konsenzusom.
- 32.2 Izmjena stupa na snagu:
- (a) osim kako je predviđeno u podstavu (b), u odnosu na one Strane koje je prihvate, nakon prihvatanja od strane dvije trećine Strana, a nakon toga za svaku drugu Stranu po njenom naknadnom prihvatanju; ili
 - (b) za sve Strane nakon prihvatanja od strane dvije trećine Strana, ako se radi o izmjeni koju je Komitet, konsenzusom, utvrdio kao izmjenu koja ne mijenja prava i obaveze Strana.

Član 33: Povlačenje

- 33.1 Svaka Strana može da se povuče iz ovog Sporazuma dostavljanjem pisanog obavještenja o svojoj namjeri povlačenja Generalnom direktoru STO-a. Povlačenje proizvodi pravno dejstvo po isteku 60 dana od datuma prijema obavještenja od strane Generalnog direktora. Svaka Strana može, po dobijanju informacije o takvom obavještenju u skladu sa članom 37, zatražiti hitan sastanak Komiteta.
- 33.2 Kada Strana ovog Sporazuma prestane da bude članica STO-a, prestaje da bude Strana ovog Sporazuma sa datumom kada prestane da bude članica STO-a.

⁴⁷ Za potrebe obračuna prihvatanja prema ovom članu, instrument o prihvatanju Evropske unije računa se kao broj instrumenata o prihvatanju jednak broju država članica Evropske unije koje su članice STO-a.

Član 34: Neprimjenjivanje ovog Sporazuma između pojedinih Strana

Ovaj Sporazum se ne primjenjuje između bilo koje dvije Strane u slučaju kada bilo koja od tih Strana, u trenutku kada prihvata ili pristupa ovom Sporazumu, ne da saglasnost za takvu primjenu.

Član 35: Revizija

- 35.1 Najkasnije dvije godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, a zatim periodično, Strane će sprovesti reviziju ovog Sporazuma u cilju unapređenja njegovog funkcionisanja i obezbjeđenja njegove relevantnosti za trgovinska pitanja sa kojima se Strane suočavaju.
- 35.2 Uzimajući u obzir evolutivnu prirodu elektronske trgovine i digitalne tehnologije, i prepoznajući značaj uspostavljanja globalnih pravila za elektronsku trgovinu, bez obzira na stav 1, Strane priznaju da budući pregovori mogu obuhvatiti otvorena pitanja iz dokumenta [INF/ECOM/62/Rev.5](#) ili druga pitanja koja Strane mogu predložiti. Svaka Strana zadržava pravo da u budućim pregovorima predloži izmjene odredaba ovog Sporazuma, uključujući u pogledu izuzetaka, rješavanja sporova ili obima primjene.

Član 36: Sekretarijat

Ovaj Sporazum servisira Sekretarijat STO-a.

Član 37: Depozitar

- 37.1 Ovaj Sporazum se deponuje kod Generalnog direktora STO-a.
- 37.2 Generalni direktor STO-a će bez odlaganja dostaviti svakoj Strani:
- (a) ovjerenu vjerodostojnu kopiju ovog Sporazuma i svake izmjene u skladu sa članom 32; i
 - (b) obavještenje o svakom prihvatanju u skladu sa članom 29 i o svakom povlačenju u skladu sa članom 33.

Član 38: Registracija

Ovaj Sporazum će biti registrovan u skladu sa odredbama člana 102 Povelje Ujedinjenih nacija.

Sačinjeno u Jaundeu, 28. marta 2026. godine, u jednom primjerku na engleskom, francuskom i španskom jeziku, pri čemu je svaki tekst autentičan.

ANEKS

Ovaj Aneks utvrđuje principe regulatornog okvira za osnovne telekomunikacione usluge.

Odjeljak I: Konkurencijske zaštitne mjere

1.1. Sprečavanje antikonkurentskih praksi u telekomunikacijama

Održavaju se odgovarajuće mjere u cilju sprečavanja dobavljača koji, pojedinačno ili zajedno, predstavljaju značajnog dobavljača, da se upuštaju u ili nastave antikonkurentske prakse.

1.2 Zaštitne mjere

Antikonkurentske prakse iz stava 1.1 uključuju, naročito:

- (a) sprovođenje antikonkurentskog unakrsnog subvencionisanja;
- (b) korišćenje informacija dobijenih od konkurenata sa nekonkurentskim efektom;
i
- (c) nečinjenje dostupnim drugim dobavljačima usluga, na blagovremen način, tehničkih informacija o suštinskim objektima i komercijalno relevantnih informacija koje su neophodne za pružanje usluga.

Odjeljak II: Međupovezivanje

2.1 Ovaj odjeljak se primjenjuje na povezivanje sa dobavljačima koji pružaju javne telekomunikacione mreže ili usluge, radi omogućavanja korisnicima jednog dobavljača da komuniciraju sa korisnicima drugog dobavljača i da pristupaju uslugama koje pruža drugi dobavljač, gdje su preuzete specifične obaveze.

2.2 Obezbjedivanje međupovezivanja

Međupovezivanje sa značajnim dobavljačem obezbeđuje se na bilo kojoj tehnički izvodljivoj tački u mreži. Takvo međupovezivanje se pruža:

- (a) pod nediskriminatornim uslovima, odredbama (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i tarifama, i u kvalitetu koji nije nepovoljniji od onog koji se obezbeđuje za sopstvene slične usluge ili za slične usluge nepovezanih dobavljača usluga ili za njegove zavisne ili druge povezane subjekte;
- (b) blagovremeno, pod uslovima i odredbama (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i troškovno orijentisanim tarifama koje su transparentne, razumne, uzimajući u obzir ekonomsku izvodljivost, i dovoljno razdvojene (unbundled) tako da dobavljač ne plaća za mrežne komponente ili objekte koje mu nijesu potrebni za pružanje usluge; i
- (c) na zahtjev, na tačkama pored mrežnih završnih tačaka koje se nude većini korisnika, uz naknade koje odražavaju troškove izgradnje neophodnih dodatnih objekata.

2.3 Javna dostupnost postupaka za pregovore o međupovezivanju

Postupci koji se primjenjuju za međupovezivanje sa značajnim dobavljačem biće javno dostupni.

2.4 Transparentnost aranžmana međupovezivanja

Obezbeđuje se da značajni dobavljač učini javno dostupnim ili svoje sporazume o međupovezivanju ili referentnu ponudu za međupovezivanja.

Dobavljač usluga koji zahtijeva međupovezivanje sa značajnim dobavljačem ima pravo da se obrati, i to:

- (a) u bilo koje vrijeme; ili
- (b) nakon razumnog perioda koji je javno objavljen,

nezavisnom domaćem tijelu, koje može biti regulatorno tijelo iz Odjeljka V, radi rješavanja sporova u vezi sa odgovarajućim uslovima, odredbama i tarifama za međupovezivanje u razumnom roku, u mjeri u kojoj oni prethodno nijesu utvrđeni.

Odjeljak III: Univerzalna usluga

Svaka Strana ima pravo da definiše vrstu obaveze univerzalne usluge koju želi da održava. Takve obaveze neće se smatrati same po sebi nekonkurentnim, pod uslovom da se sprovode na transparentan, nediskriminatoran i konkurentno neutralan način, i da nijesu opterećujuće više nego što je neophodno za vrstu univerzalne usluge koju je Strana definisala.

Odjeljak IV: Javno dostupni kriterijumi za izdavanje licenci

4.1 Kada je potrebna licenca, sljedeće informacije biće javno dostupne:

- (a) svi kriterijumi za izdavanje licenci i period koji je uobičajeno potreban za donošenje odluke o zahtjevu za licencu; i
- (b) uslovi i odredbe pojedinačnih licenci.

4.2 Razlozi za odbijanje izdavanja licence biće, na zahtjev, saopšteni podnosiocu zahtjeva.

Odjeljak V: Nezavisni regulatori

Regulatorno tijelo je odvojeno od bilo kojeg dobavljača osnovnih telekomunikacionih usluga i nije mu odgovorno. Odluke regulatora i postupci koje primjenjuju moraju biti nepristrasni u odnosu na sve učesnike na tržištu.

Odjeljak VI: Raspodjela i korišćenje oskudnih resursa

Svaki postupak raspodjele i korišćenja oskudnih resursa, uključujući frekvencije, brojeve i prava prolaza, sprovodi se na objektivna, blagovremena, transparentna i nediskriminatorna način. Trenutno stanje dodijeljenih frekvencijskih opsega biće javno dostupno, s tim da se ne zahtijeva detaljna identifikacija frekvencija dodijeljenih za posebne državne potrebe.

ANEKS O PRIVREMENIM ARANŽMANIMA

PREAMBULA

Strane:

Konstatujući dosadašnje napore Strana da se ovaj sporazum uključi u Aneks 4 Sporazuma o STO;

Nastojeći i dalje da ovaj sporazum bude uključen u institucionalni okvir uspostavljen Sporazumom o STO u što kraćem roku;

Odlučne da brzo ostvare prednosti ovog Sporazuma;

Potvrđujući ponovo važnost pružanja podrške Stranama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama Stranama u sprovođenju ovog sporazuma, rješavanjem njihovih pojedinačnih i ciljanih razvojnih potreba kroz periode sprovođenja, tehničku pomoć i izgradnju kapaciteta;

Potvrđujući ponovo svoja prava i obaveze iz Sporazuma o STO;

Pozdravljajući pristupanje drugih članica STO ovom Sporazumu;

Sporazumjele su se o sljedećem:

Odjeljak I: Primjena Aneksa

- 1.1. Ovaj Aneks, uključujući i njegov Dodatak, čini sastavni dio ovog Sporazuma. U slučaju bilo kakve neusklađenosti između odredbi ovog Aneksa i ostalih odredbi ovog Sporazuma, odredbe ovog aneksa imaju prvenstvo u mjeri u kojoj ta neusklađenost postoji.
- 1.2. Ovaj aneks se primjenjuje do dana kada se ovaj sporazum uključi u Sporazum o STO.
- 1.3. Počevši od dana kada se ovaj sporazum uključi u Sporazum o STO, ovaj aneks prestaje da se primjenjuje, osim ako je drugačije propisano u Odjeljku IV.

Odjeljak II: Privremeni aranžmani za rješavanje sporova

- 2.1 Član 27 ovog sporazuma se ne primjenjuje.
- 2.2 Svako upućivanje u ovom Sporazumu na član 27 smatraće se upućivanjem na Odjeljak III.

Odjeljak III: Privremeno rješavanje sporova

- 3.1 Članovi XXII i XXIII GATT-a iz 1994. godine ili članovi XXII i XXIII GATS-a, kako su detaljnije razrađeni i primijenjeni Dogovorom o pravilima i postupcima kojima se uređuje rješavanje sporova („DSU”), ovim putem se uključuju u ovaj Aneks, *mutatis mutandis*, i primjenjuju se na konsultacije i rješavanje sporova koji proisteknu iz ovog Sporazuma.
- 3.2 DSU se ovim putem uključuje u ovaj aneks, *mutatis mutandis*, i primjenjuje se na konsultacije i rješavanje sporova pokrenutih na osnovu ovog sporazuma.
- 3.3 Za potrebe ovog Aneksa:
 - (a) upućivanja na „obuhvaćeni sporazum” ili „obuhvaćene sporazume” u DSU-u smatraće se upućivanjima na ovaj sporazum;

- (b) upućivanja na „Tijelo za rješavanje sporova” ili „DSB” u DSU-u smatraće se upućivanjima na Komitet;
 - (c) upućivanja na „DSU” u ovom stavu i u stavovima 3.4 i 3.5, uključujući i u Dodatku navedenom u stavu 3.4, smatraće se upućivanjima na DSU kako je uključen u ovaj Aneks u skladu sa stavom 3.2; i
 - (d) upućivanja na „članice” u DSU-u smatraće se upućivanjima na Strane ovog sporazuma.
- 3.4 U pogledu članova 16.4 i 17 DSU-a, Strane priznaju da su potrebna prilagođavanja kako bi se omogućilo funkcionisanje žalbenog postupka za potrebe ovog aneksa. Do donošenja odluke u skladu sa stavom 3.5, ako Strana želi da podnese žalbu na izvještaj panela, strane u sporu će pribjeći arbitraži na osnovu člana 25 DSU-a radi donošenja odluke o žalbi.[1] Primjenjuju se postupci arbitraže po žalbi utvrđeni u Dodatku ovog aneksa, osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije.
- 3.5 U slučaju da Žalbeno tijelo STO dobije mandat da postupa po žalbama, Komitet će razmotriti i, po potrebi, odlučiti kako da omogući funkcionisanje žalbenog postupka na osnovu člana 17 DSU-a.

Odjeljak IV: Prelazni aranžmani

- 4.1 Strane će nastojati da obezbijede da se svakom odlukom o uključenju ovog Sporazuma u Sporazum o STO predvide prelazni aranžmani u cilju primjene DSU-a na sporove koji su pokrenuti na osnovu ovog sporazuma, ali koji još nijesu riješeni na dan tog uključenja.
- 4.2 U nedostatku takvih aranžmana, ili bilo kojih drugih prelaznih aranžmana o kojima se može odlučiti, sporovi pokrenuti na osnovu ovog sporazuma prije njegovog uključenja u Sporazum o STO i dalje će podlijegati ovom aneksu.

Radi veće pravne sigurnosti, do donošenja odluke u skladu sa stavom 3.5, nijedna Strana ne može obavijestiti o odluci da podnese žalbu na izvještaj panela u skladu sa članom 16.4 DSU-a.

DODATAK ANEKSU O PRIVREMENIM ARANŽMANIMA: POSTUPCI ARBITRAŽE PO ŽALBI

Odjeljak A: Opšte odredbe 1.

1. Ovim dodatkom utvrđuju se postupci arbitraže po žalbi koji se primjenjuju na žalbu na izvještaj panela, u skladu sa stavom 3.4 Aneksa o privremenim aranžmanima. Ovi postupci arbitraže po žalbi predstavljaju, za potrebe konkretnog spora u okviru ovog sporazuma, dogovorene postupke za arbitražu na osnovu člana 25 DSU-a.⁴⁸
2. Ovi arbitražni postupci po žalbi zasnovani su na materijalnim i procesnim aspektima žalbenog postupka STO-a u skladu sa članom 17 DSU-a STO-a, kako bi se zadržala njegova ključna obilježja, uključujući nezavisnost i nepristrasnost, uz istovremeno unapređenje procesne efikasnosti žalbenog postupka.
3. Žalbe razmatraju trojica arbitara. Ovi arbitri se biraju iz baze stalnih arbitara uspostavljene u skladu sa stavom 4. saopštenja JOB/DSB/1/Add.12, osim ako Komitet konsenzusom ne odluči da uspostavi posebnu bazu stalnih arbitara,[2] u kom slučaju se arbitri biraju iz te baze (u daljem tekstu, baza koja se primjenjuje naziva se „baza arbitara”). Izbor iz baze arbitara za konkretan spor vrši se na osnovu istih principa i metoda koji se primjenjuju za formiranje panela Žalbenog tijela STO-a na osnovu člana 17.1 DSU-a STO-a i pravila 6(2) Radnih postupaka STO-a za žalbeni postupak (WT/AB/WP/6), uključujući i princip rotacije.[3] Generalni direktor STO-a obavještava strane u sporu i treće strane o rezultatima izbora. Arbitri biraju predsjedavajućeg. Pravilo 3(2) Radnih postupaka STO-a za žalbeni postupak primjenjuje se, *mutatis mutandis*, na donošenje odluka od strane arbitara.
4. Članovi baze arbitara prate aktivnosti rješavanja sporova u okviru STO-a. U cilju promovisanja dosljednosti i koherentnosti u donošenju odluka, članovi baze arbitara, u mjeri u kojoj je to izvodljivo, međusobno raspravljaju o pitanjima tumačenja, prakse i postupka koji su od značaja za ovaj sporazum. Arbitri mogu raspravljati o svojim odlukama u vezi sa žalbom sa svim ostalim članovima baze arbitara, ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost i slobodu arbitara u pogledu tih odluka i njihovog kvaliteta. Članovi baze arbitara primaju sve dokumente koji se odnose na postupke arbitraže po žalbi na osnovu ovog sporazuma.
5. Arbitrima se obezbjeđuje odgovarajuća administrativna i pravna podrška, koja pruža neophodne garancije kvaliteta i nezavisnosti, s obzirom na prirodu uključenih odgovornosti. Posebno, lica koja pružaju pravnu podršku arbitrima moraju biti

⁴⁸Radi veće sigurnosti, smatra se da je zahtjev za obavještavanje iz člana 25.2, druge rečenice, Sporazuma o rješavanju sporova (DSU) ispunjen. Za potrebe ovog Dodatka, „STO DSU“ označava Sporazum o rješavanju sporova kako je definisan u članu 2(c) ovog Sporazuma, a „DSU“ označava STO DSU kako je uključen u Aneks o privremenim aranžmanima u skladu sa stavom 3.2 tog Aneksa.

Arbitri uključeni u timu moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u članu 17.3 Sporazuma o rješavanju sporova STO-a.

Međutim, na zahtjev strane u sporu, svaki član tima arbitara koji nije državljanin Strane bit će isključen iz procesa odabira. Dva državljanina iste Strane ne mogu služiti u istom slučaju.

nezavisna od lica i administrativnih jedinica koje pružaju pravnu podršku članovima panela i za suštinu svog rada odgovaraju isključivo arbitrima.

Odjeljak B: Arbitražni postupci

6. Nakon dostavljanja izvještaja panela Stranama ovog sporazuma, a prije njegovog usvajanja od strane Komiteta, strana u sporu, ali ne i treća strana, može pokrenuti arbitražu po žalbi formalnim obavještanjem Komiteta o svojoj odluci da podnese žalbu i istovremenim podnošenjem Obavještenja o žalbi Komitetu. Podložno stavu 16, ako je strana u sporu obavijestila o svojoj odluci da podnese žalbu, Komitet neće razmatrati izvještaj panela radi usvajanja.
7. Žalba je ograničena na pravna pitanja obuhvaćena izvještajem panela i pravna tumačenja koja je panel sačinilo. Arbitri mogu potvrditi, izmijeniti ili preinačiti pravne nalaze i zaključke panela. Gdje je primjenjivo, arbitražna odluka sadrži preporuke, kako je predviđeno članom 19 DSU-a. Nalazi panela na koje nije izjavljena žalba smatraće se sastavnim dijelom arbitražne odluke zajedno sa sopstvenim nalazima arbitara.
8. Arbitri razmatraju samo ona pitanja koja su neophodna za rješavanje spora. Oni razmatraju samo ona pitanja koja su pokrenule strane u sporu, ne dovodeći u pitanje njihovu obavezu da odlučuju o pitanjima nadležnosti.
9. Osim ako je drugačije propisano ovim dodatkom, na arbitražu se, *mutatis mutandis*, primjenjuju odredbe DSU-a STO-a i druga pravila i postupci koji se primjenjuju na žalbeni postupak STO-a. Ovo se posebno odnosi na Radne postupke STO-a za žalbeni postupak i u njima predviđeni raspored za žalbe, kao i na Pravila ponašanja za Dogovor o pravilima i postupcima kojima se uređuje rješavanje sporova (WT/DSB/RC/1).[4] Arbitri mogu prilagoditi Radne postupke STO-a za žalbeni postupak i u njima predviđeni raspored za žalbe kada je to opravdano na osnovu pravila 16 Radnih postupaka STO-a za žalbeni postupak, nakon konsultacija sa stranama u sporu.
10. Arbitri donose odluku u roku od 90 dana od dana podnošenja Obavještenja o žalbi. U tu svrhu, arbitri mogu preduzeti odgovarajuće organizacione mjere radi pojednostavljenja postupka, ne dovodeći u pitanje procesna prava i obaveze strana u sporu i pravično vođenje postupka. Takve mjere mogu uključivati odluke o ograničenju broja stranica, vremenskim ograničenjima i rokovima, kao i o trajanju i broju potrebnih rasprava.
11. Ako je potrebno radi donošenja odluke u roku od 90 dana, arbitri takođe mogu predložiti materijalnopravne mjere stranama u sporu, kao što je isključenje zahtjeva zasnovanih na navodnom odsustvu objektivne procjene činjenica u skladu sa članom 11 DSU-a.[5]
12. Na predlog arbitara, strane u sporu mogu se saglasiti da produže rok od 90 dana za donošenje odluke.
13. Strane u sporu su saglasne da se pridržavaju arbitražne odluke, koja je konačna. U skladu sa članom 25.3 DSU-a, odluka se dostavlja Komitetu radi obavještenja, ali je Komitet ne usvaja.

14. Treće strane koje su obavijestile Komitet o postojanju znatnog interesa u predmetu pred panelom u skladu sa članom 10.2 DSU-a mogu podnijeti pisane podneske arbitrima i omogućava im se da budu saslušane od strane arbitara. Pravilo 24 Radnih postupaka STO-a za žalbeni postupak primjenjuje se, *mutatis mutandis*.
15. U skladu sa članom 25.4 DSU-a, članovi 21 i 22 DSU-a primjenjuju se, *mutatis mutandis*, na arbitražnu odluku donijetu u sporu.
16. U bilo kom trenutku tokom arbitraže, podnosilac žalbe, ili drugi podnosilac žalbe, može povući svoju žalbu, odnosno drugu žalbu, obavještavanjem arbitara, koji o tome bez odlaganja obavještavaju Komitet. Ako ne preostane nijedna druga žalba ili žalba, izvještaj panela se usvaja na sastanku Komiteta u roku od 60 dana od obavještenja, osim ako Komitet konsenzusom odluči da ne usvoji izvještaj. Ako se u vrijeme povlačenja žalbi ne povuku sve žalbe, arbitraža se nastavlja.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori".